Ἔτος Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 28 ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΡΙΘ. 74

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον
Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις. Ἡ 28 Ἰουλίου 1823.
Ὁ Ἑβυθός. Τοῦ Παπᾶ τ' ἀλώνια, (Παράδοσις) ὑπὸ ΑΝΔΡΕΑ Δ. Κ.
Οἱ μαργαρῖται.
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Φιλολογικαὶ συζητήσεις, ὑπὸ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ.
Ἡμερολόγιον ἀνθρώπου περιτοῦ (διήγημα.)
Διατί δὲν ἠξεύρω ἀγγλικά. (διήγημα).
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
Φυλλοξήρα καὶ χολέρα, ὑπὸ Ι. Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ.
Συμπλήρωσις εἰς τὰ περὶ Ἀρκαδίου γραφέντα, ὑπὸ Ν. Γ. ΦΩΤΑΚΗ.
Ὕδρα, ὑπὸ Ι. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗ (τέλος).
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. (Εἰσοδήματα τοῦ Βίσμαρκ.—Ὁ γέλως ὡς φάρμακον.—Θρησκευτικὰ ἱδρύματα ἐν Παρισίοις).
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Λύσεις — Λύται.
Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, Παρμενᾶ τῶν Ἀποστόλων. Οὗτοι συγκατηριθμοῦντο μετὰ τῶν Ο' καὶ ἦσαν μαθηταὶ τῶν 12 Ἀποστόλων.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1823. **Ἡ Βουλὴ διακόπτει τὰς ἐν Τριπολιτσᾷ ἐργασίας της.**

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Πρὸς τὸν κ. Διευθυντὴν τῆς «Ἑβδομάδος».

Ἐκπληρῶν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν ἐπεχείρησα, ἅμα τῇ διακοπῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, νὰ χαράξω σχετικάς τινας γραμμάς, ἐξ ἐκείνων, ἃς ἔχετε τὴν ἀκατανόητον ἐπιμονὴν νὰ θεωρῆτε ὡς ἀξίας δημοσιεύσεως.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνεμνήσθην τῆς *μεταστηλιτικῆς* Βουλῆς, ἡ ποιότης τῶν μελῶν τῆς ὁποίας, πρὸ δεκαετίας, ἀκριβῶς σήμερον (28 Ἰουλίου 1875), ἐγένετο γνωστή. Ἔλαβον τὴν *Ἐφημερίδα* τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ γηθοσύνως ἀνεγίνωσκον «τὸν θρίαμβον τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς κυβερνητικῆς αὐθαιρεσίας»· ὅτε τυχαῖον βλέμμα ἐμπεσὸν ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἡμερολογίου τῆς ἐφημερίδος ταύτης, μὲ μετέφερεν εἰς ἄλλην ἐποχήν, ὑπὸ τὴν γόησσαν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας, ἐλησμόνησα καὶ τὸ παρόν, καὶ τὸ πρὸ δεκαετίας καθεστός, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ὑπόσχεσίν μου.

28 Ἰουλίου 1823.

Ἡ Βουλὴ διακόπτει τὰς ἐν Τριπόλει ἐργασίας της.

Λόγοι ἀναπαύσεως, ἆρά γε, ἢ ὁ τρυγετὸς τῆς σταφίδος ὑπηγόρευσαν καὶ τότε τὴν διακοπὴν τῆς Βουλῆς;

Οἴμοι! ὁ πόλεμος ἐμαίνετο ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῆς δοκιμασίας, εἰσοδήματα δ' ἄλλα δὲν ὑπῆρχον, εἰμὴ τὰ ἐκ τῶν ἐχθρῶν σκῦλα.

Ἀλλὰ διατί διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι τῆς τότε Βουλῆς;

Λαμβάνομεν τὴν πρώτην τυχοῦσαν ἱστορίαν καὶ βλέπομεν τὴν ἀπάντησιν.

«Ἡ Βουλὴ ἐκτεθειμένη εἰς τὰς φανερὰς καὶ μυστικὰς προσβολὰς τῶν ἐναντίων της, πότε ἐζήτει πρὸς ἀσφάλειάν της αὔξησιν τῆς φρουρᾶς της, πότε ἐσκέπτετο νὰ μετατοπίσῃ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Σαλαμῖνα παρὰ τῷ νομοτελεστικῷ, καὶ ἐπὶ αὐτῷ τῷ σκοπῷ, διέκοψε τὴν 28 Ἰουλίου τὰς ἐν Τριπολιτσᾷ ἐργασίας της».

Ἰδοὺ δὲ τί συνέβαινε τότε εἰς τὸ βουλευτικὸν τῆς Ἑλλάδος σῶμα.

Δεινὴ εἶχεν ἐγερθῆ ἔρις, καὶ θανασίμως συνεκρούοντο δύο κόμματα· τὸ μὲν ὑπὸ τὸν **Ἀναγνώστην Δηλιγιάννην**, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν **Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον**.

Ὡς ἑξῆς δ' ἐκφράζεται περὶ τούτων ὁ ἱστορικὸς *Σπυρίδων Τρικούπης* γαμβρός, ὡς γνωστόν, ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ *Μαυροκορδάτου*.

«Ἐθήρευε τὴν θέσιν ταύτην (τοῦ προέδρου) ὁ ἐπὶ τῆς πρώτης περιόδου, νομοτελεστὴς καὶ ἐπὶ τῆς ἤδη ἀρξαμένης, βουλευτὴς *Ἀναγνώστης Δηλιγιάννης*· εἶχε δὲ συνεργόν του καὶ τὸν νέον συμπέθερόν του Κολοκοτρώνην . . . . Ἀλλ' ἡ βουλὴ ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ νομοτελεστικοῦ, διατρίβοντα εἰσέτι ἐν Τριπολιτσᾷ . . . . καὶ ἐξελέγη διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας ὁ Μαυροκορδᾶτος».

Ἀλλ' ὁ *συμπέθερος* Κολοκοτρώνης δὲν ἐχωράτευε. Θεωρῶν τὸν Μαυροκορδᾶτον ὡς *φράγκον* δὲν ἐνόει νὰ μείνῃ εἰς χεῖράς του ἡ προεδρεία τοῦ σώματος.

Ἰδοὺ καὶ χαρακτηριστικώτατος διάλογος, ὃν παρέλαβεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ καὶ ὁ Βαρθόλδης.

Συναντήσας ὁ Κολοκοτρώνης τὸν Ἐπίσκοπον Ἄρτης λέγει αὐτῷ:

— Πρὸ ὀλίγου μοῦ ἔλεγες τόσα διὰ τὸν Μαυροκορδᾶτον . . . πῶς εἰς ἕνα μῆνα ἔγεινε καλός;

— Ὁ καλὸς εἶνε καὶ κακός. Ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

—Ἐὰν τὸν ἔκλεξες γελ καλὸν πάρ' τον στὴν Ἄρτα . . . καὶ μὴ μοῦ βροντᾷς τὸ πόδι, γιατὶ βροντῶ κ' ἐγὼ τὸ σπαθὶ καὶ σοῦ κόβω τὸ κεφάλι.

Δρομαίως ἔφυγεν ὁ ἐπίσκοπος μακρὰν τοῦ ἐκμανοῦς.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Μαυροκορδᾶτος ἔπαθε τὰ ἴδια.

— Σοῦ λέγω νὰ μὴν καθίσῃς πρόεδρος!... Ἐφώνησεν ὁ Κολοκοτρώνης πρὸς τὸν κομψῶς ἐνδεδυμένον ἀντίπαλόν του!

Ὁ Μαυροκορδᾶτος τοσοῦτον ὀλίγον ἀσφαλῆ ἐνόμισε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ὥστε ἔφυγεν εἰς Ὕδραν . . .»

*

Τώρα, ἐννοεῖται, ὅτι γράφω πάντα τὰ ἀπηρχαιωμένα ταῦτα, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὀπισθοβουλίας, πρὸς ταξινόμησιν ἁπλῶς τῶν ἀναμνήσεών μου.

Μία μόνον σκέψις δύναται νὰ γείνῃ, ἣν ἀφιερῶ τοῖς ἀπαισιοδόξοις, τοῖς μὴ ἐμβαθύνουσιν, ἀλλ' ἐξ ἐπιπολῆς τὰ πράγματα ἐξετάζουσι.

Καὶ εἰς τὰς κρισιμωτάτας στιγμὰς τῆς πατρίδος, ἡ φιλαρχία, τὰ προσωπικὰ πάθη, ὁ φανατισμὸς καὶ ὁ φατριασμὸς δὲν μᾶς ἐγκατέλιπον, μονονοῦ δὲ ἦσαν εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτῶν σημεῖον.

Ἐν τούτοις τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐθριάμβευσε καὶ ἡ πατρὶς ἠλευθερώθη.

Τοσοῦτον ἆρά γε μετεβλήθησαν τὰ πράγματα καὶ ἡ φύσις ἡ Ἑλληνική, ὥστε ἡ σύγχρονος κατάστασις τῶν πολιτικῶν πραγμάτων νὰ εἶνε ἀπελπιστικὴ διὰ τὸ μέλλον τοῦ Πανελληνίου;!

. . . . . .

Ἀποστέλλων ὑμῖν τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, ἁπλῶς πρὸς δικαιολογίαν μου, διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῆς δοθείσης ὑποσχέσεώς μου, εἶμαι βεβαιότατος ὅτι θὰ ἔχετε τὴν εὐσπλαγχνίαν, αὐτὰς τοὐλάχιστον, νὰ μὴ τὰς ἀναγνώσῃ δεύτερος.

ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΣ.

Ο ΕΒΥΘΟΣ

(Τοῦ Παπᾶ τ' ἀλώνια)

[Ὁ Ἑβυθὸς κεῖται πρὸς ἀνατολὰς μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Λεχαινῶν. Εἶνε εὐρεῖα ἔκτασις λίμνης, πλωτῆς εἴς τινα μέρη διὰ λέμβου. Ἐν ἀποστάσει 5 λεπτῶν περὶξ αὐτῆς ἡ γῆ εἶνε κινητή, τετμημένη, νησίδια οὕτως εἰπεῖν ἐν μέσῳ ἕλους ἐπὶ τῶν ὁποίων ὅταν πατήσῃ τις ταλαντεύεται, ὡσὰν νὰ ἦτο ἐπὶ σανίδος καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας πολυκυμάντου θαλάσσης. Τὸ μέρος τοῦτο λέγεται τρεμουντάνα· Νομίζω ὅτι εἶνε ὀρθὴ ἡ ἰδέα τοῦ λαοῦ, δοξάζοντος ὅτι ἡ λίμνη εἶνε περὶ τὸ μέσον ἀπύθμενος καὶ ὅτι συγκοινωνεῖ ὑπογείως μετὰ τῆς θαλάσσης, — εἰ καὶ ἀπεχούσης ἐκεῖθεν πρὸς σχεδὸν ὥρας—διότι τὸ ὕδωρ της εἶνε ὀφάλμυρον, ταραχῶδες δὲ ὅταν πνέῃ βόρειος ἄνεμος. Ἡ καταβύθισις τοῦ μέρους τούτου—διότι τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις Ἑβυθός — φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι οὔτε ὁ Παυσανίας, οὔτε ὁ Στράβων ἀναφέρουσι τὴν λίμνην, ἥτις ἂν ἦτο τότε, δὲν θὰ τὴν ἐθεώρουν, νομίζω, ἀναξίαν προσοχῆς· Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καλεῖται Τοῦ Παπᾶ τ' ἀλώνια καὶ περὶ τῆς ὀνομασίας ταύτης ὑπάρχει ἡ ἑξῆς παράδοσις, ἣν γράφομεν, ὡς τὴν διηγήθη ἡμῖν γηραιὸς ποιμήν].

Ἤτανε τῆς Παναγίας τῆς Καψοδεμα-

τούσας[1], τὸν ἀλωνάρη. Ἡ παπαδιὰ ἀπὸ βραδῆς εἶδε κακὸ ὄνειρο. Ἐξημέρωνε Κυριακή, καὶ τῆς Κυριακῆς τὄνειρο ἴσα μὲ τὸ μεσημέρι ξεδιαλύνει. Τῶλεγε τοῦ παπᾶ κ' ἔτρεμε σὰν τὸ φυλλοκάλαμο, ἡ φτωχή. Μὰ ὁ παπᾶς δὲν ἄκουε ἀπὸ τέτοια.

— Σώπαινε, παπαδιά, μὲ τὰ ὀνείρατά σου! τῆς ἔλεγε.

— Πῶς νὰ σωπάσω, παπᾶ μου· τῶειδα ὁλοφάνερο... Τὸ σπίτι ἔπεσε· ἐσὺ 'σκοτώθηκες, ἐγὼ ἔμεινα ἔρμη κι' ἀπομόναχη. Ἐγύριζα μέσα 'ς τὰ κρύα τοῦ χειμῶνα 'ξώσαρκη καὶ μάζωνα μπουκιὰ σὲ μπουκιὰ τὸ ψωμί. Ὄχ! τί ζωή! τί ζωή!..

Κ' ἔτσι λέγοντας ἐδερνόταν' κ' ἔκλαιε ἡ παπαδιά.

Ντάγκ! ντάγκ! ντάγκ!

Ἀκούστηκε τὴν ὥρα 'κείνη ἡ βραχνιασμένη φωνὴ τοῦ σήμαντρου τῆς ἐκκλησιᾶς τοῦ Μάζη, ποῦ κάλεγε τοὺς χωριάτες 'ς τὴ λειτουργία.

— Ἀ! νὰ χαθῆτε, τσακάλια!.. εἶπε θυμωμένος ὁ παπᾶς.

— Πάγαινε 'ς τὴ λειτουργιά σου, παπᾶ μου, τέτοια μέρα σήμερα δὲν κάνει νὰ πιάσῃς δουλειά· τοῦ εἶπε κλαίοντας ἡ παπαδιά.

— Ἀφινέ με, παπαδιά, ἡσυχο· βάλε ψωμὶ 'ς τὸ τράστο καὶ σώπα.

— Σκιάζουμαι, παπᾶ μου· τῶειδα ὁλοφάνερο τῶειρο...

— Βάλε ψωμὶ 'ς τὸ τράζο καὶ ἄσεμε μὴ βλαστημήσω!.. τὴν ἔκοψε ὁ παπᾶς καὶ τὸ ξανθό του τὸ γένι ἔτρεμε ἀπὸ τὸ θυμό.

Ἡ παπαδιὰ ἐκατάπιε τὰ δάκρυά της καὶ δὲν εἶπε τίποτε. Ἤτανε καλὴ γυναῖκα, ἡ καϋμένη· ψυχικάρα ὅσο ποῦ δὲν ἔπερνε. Καὶ τί ὠμορφονειά! ἐκεῖνα τὰ μεγάλα καὶ μαῦρα μαῦρα μάτια της· ἐκεῖνα τὰ χείλη, σὰν τὸ βερτζί· ἐκεῖνα τὰ μάγουλα, σὰν τοὺς κρίνους, πῶλεγες: Χριστέ μου, νὰ τὴν τηράω!.. Τί τὸ θές, δὲν ἤτανε ἐκείνη νὰ πάρῃ τέτοιον ἄντρα.

Στὸ τέλος ὁ παπᾶς ἑτοιμάς'νκε νὰ πάῃ ν'ἀλωνίσῃ. Ἐφόρεσε τὰ κοντά του ῥάσα· ἔνα σκουφάκι μάλλινο 'ς τὸ κεφάλι ἔδεσε ἕνα σκοινὶ 'ς τὴ μέση του, ἐπέρασε τὸ τράστο μὲ τὸ ταῖνι 'ς τὸ λαιμό του, ἐπῆρ' ἕνα χονδρὸ ῥαβδὶ 'ς τὸ χέρι, σὰν καλικάντζαρος κ' ἔφυγε χωρὶς ἕνα γειά σου νὰ 'πῇ τῆς παπαδιᾶς, ποῦ τὸν ἔβλεπε μὲ θλιμμένη ψυχή.

Κόντευε νὰ μεσημεριάσῃ τότες.

*

Ὁ παπᾶς ἤτανε ἀπὸ τὰ χωριὰ τῆς Γαστούνης, ἀπὸ τὴν Κελεβή, τὴν πατρίδα τοῦ Παρασκευᾶ[2] Ξέρεις τί παπάδες εἶνε 'ς τὰ χωριά μας; Ὁ Θεὸς νὰ μὲ σχωρέσῃ... Ξέρεις, ὁ παπᾶς 'ς τὸ σκοτάδι δὲν φαίνεται. Ἄς εἶνε, δὲν εἶνε καιρὸς γιὰ τέτοια τόρα.

*

Ὁ παπᾶ-Βασίλης πρὶν γένῃ παπᾶς ἦτανε, ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ... Τὸν ἔτρεμε οὐλο τὸ χωριό. Τὸ τί ἔκανε ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει.

Τὴν παπαδιά, τὴν καϋμένη τὴ γυναῖκά του, τὴν 'πῆρε κλεφτή.

Τοῦ βουλήθηκε σώνει καὶ καλὰ νὰ γένῃ παπᾶς. Οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι τῶβλεπαν σὰ δύσκολο μὰ 'κεῖ.

— Ποιό; ἔλεγε γελῶντας· σὲ 'λίγες 'μέρες τὰ βλέπετε.

Κι' ἀλήθεια· ἑκατὸ τάλλαρα καὶ δυὸ ζευγάρια χῆνες 'κεῖ ποῦ 'ξέρεις κ' ἡ δουλειά του τέλειωσε.

Ὁ παπᾶ-Βασίλης διωρίστηκε ἐφημέριος 'ς τὰ τέσσαρα χωρία Ζύγγα, Ζουλάτικα, Μάζι καὶ Ῥετούνη. Κάθε Κυριακὴ ἐλειτρούγαε καὶ 'ς ἕνα χωριό. Οἱ καϋμένοι οἱ χωριάτες, διψασμένοι ἀπὸ παπᾶ, τὸν εἴχανε μὴ στάξῃ καὶ μὴ βρέξῃ.

Μὰ ἐκεῖνος δὲν ἦταν γιὰ παπᾶς. Ἐπερίπαιζε θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Γιορτή, καθημερινὴ ἕνα τῶχε...

*

Σὰν ἔφτασε 'ς τ' ἀλῶνι ἔπιασε κ' ἐλαιμάριασε[1] τἄλογα. Ἔξη ἄλογα, φαλάγγια... Ἔπειτα τἄδεσε 'ς τὸ στυγερό[2]. Γύρω ἦταν τὰ χερόβολα δεμάτια δεμάτια, ξανθά, σὰν τὸ χρυσάφι.

— Ἄπλα! ἄπλα! ἄπλα!..

Ἐφώναζεν ὁ παπᾶς, σκάζοντας 'ς τὸν ἀέρα τὸ μακρὺ καμουτσίκι του.

Τἄλογα ἀνταριαστήκανε, ἐστρίμωξε τὸ ἕνα τἄλλο κ' ἔπειτα μὲ μιᾶς ἄρχισαν νὰ γυρίζουν γύρω 'ς τὸ στυγερὸ καὶ νὰ πατοῦν τὰ στάχυα μὲ τὰ πόδια τους.

Καὶ ὁ παπᾶς ἀπὸ πίσω βαστῶντας τἄγκέμια καὶ χτυπῶντας τὸ καμουτσίκι ἐφώναζεν:

— Ἄπλα!.. ἄπλα!.. ἄπλα!..

Τ' ἀλῶνι ἔτρεμε 'ς τὸ πάτημα τῶν ἀλόγων· ὁ κάμπος ἀντήχαε 'ς τὴ φωνὴ τοῦ παπᾶ.

*

Ὁ ἥλιος 'πῆγε μεσουρανῆς. Μὰ τί ἥλιος! αὐγὸ 'μπόρηγες νὰ ψήσῃς 'ς τὴν ἀντηλιάδα του.

Τἄλογα ἐκαλντήσανε πιά. Τὸ πετσί τους ἔλαφτε σὰ γιαλὶ ἀπὸ τὸν ἵδρωτα· τὸ ῥουθοῦνί τους ἔσκαε καὶ φυσομάναε σὰν φυσερό· ἐφρούμαζαν, ἐχλιμήτραγαν κι' ὅλο τρέγανε γύρω 'ς τὸ στυγερό. Τὸ σιτάρι ἔτριζε 'ς τὰ πόδια τους καὶ πεταγότανε σὰν σκλῆθρες χρυσάφι.

Ὁ παπᾶς πίσω ἀπὸ τἄλογα ἔτρεχε σὰ δαιμονισμένος· τὰ πόδια του βαρῆγαν 'πίσω 'ς τὴν ἀκούτη[3]. Τοῦχε φύγῃ ἡ σκούφια ἀπὸ τὸ κεφάλι κ' ἔβλεπες τὰ μαλλιά του, σὰν τὴν ἀνεμοδοῦρα γύριζαν καὶ ἀπὸ τὸ γένι του ἔτρεχεν ὁ ἵδρωτας αὐλάκι· τὰ στήθια του πετάχτηκαν 'μπροστά, σὰν ψωμοκάρβελο· ἀνάσενε, ἀνάσενε, σὰν βαρβάτο ἄλογο· τὰ μάτια του ἐγούρλωσαν, σὰν τοῦ σκιάζαρου.

Μὰ ἐκεῖνος πάντα ἔτρεχε φωνάζοντας:

— Ἄπλα!.. ἄπλα!.. ἄπλα!..

Καὶ ἅμα ἔβλεπε κἀνένα ἄλογο νὰ κουτστέκεται ἀρχίναε τῆς βλαστήμιαις· ἑκατέβαζεν, ὁ ἄθεος, οὐλα τὰ καντήλια.

*

Ἀπὸ τὴν κάψα καὶ τὴν πολλὴ κούρασι σκάνε σὲ λίγο τὰ δυό του ἄλογα. Ὄχ! ἐκεῖ νἀβλεπες τὸν παπᾶ· σὰ δαιμονισμένος ἔκανε. Οὔρλιαζε σὰ λύκος· ἐγύριζε ἐδῶ κ' ἐκεῖ τἄγριά του μάτια· ἐποδοπάτασε τὴ γῆ· ἔπειτα σηκόνει τὰ χέρια του, ὁ ἀθεόφοβος, καὶ φασκελόνει τὸν οὐρανό.

— Θὲς δὲ θές, Παναγία, εἶπε, τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμό· ἐγὼ θ' ἀλωνίσω σήμερα καὶ θὰ ξεσηκωθῶ... Δὲν εἶμαι γυναῖκα νὰ φοβηθῶ τὰ ὀνείρατα.

Κ' ἔσπρωξεν ὄξω ἀπὸ τ' ἀλῶνι τὰ σκασμένα ἄλογα. Ἔπειτα ἔπιασε ὁ ἴδιος τὴν ἄκρη τοῦ σκοινιοῦ καὶ χτυπόντας τἄλογα ἀρχίνησε νὰ γυρίζῃ μαζῆ 'ς τὸ στυγερό.

— Ἄπλα!.. ἄπλα!.. ἄπλα!..

Ἐφώναζεν ὁ τραγογένης.

Μὰ δὲν ἐγύρισε πολύ. Ἀκούει ἄξαφνα μιὰ βουὴ τρομαχτική. Γυρίζει καὶ βλέπει μακρυά, γύρω 'ς τἀλώνια του κἄτι, σὰν κοπάδια πρόβατα κάτασπρα. Ὅλα ἤρχουνταν τρεχάτα ἀπάνου του. Ὁ γῦρος ὁλόενα ἐστένευε.

Καὶ ἡ βουὴ ἐγινόταν φοβερώτερη. Εἴδες σὰν εἶνε φουσκοθαλασσιὰ πῶς ἔρχονται τὰ κύματα, θεόρατα καὶ ἀφρισμένα 'ς τὸ βράχο καὶ σκάνε μὲ βουὴ κι' ἀντάρα; Ἔτσι τὴν ἄκουε τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ παπᾶς.

Σὰν κύτταξε πάλι εἶδε πῶς δὲν ἦταν πρόβατα παρὰ νερὸ ποῦ 'ρχότανε μανιωμένο καὶ ἀφρισμένο ἀπάνω του καὶ τοῦ ἔζωνε τ'ἀλώνια. Πέρα ἐφαίνονταν οἱ κάμποι πρασινισμένοι· ὁ οὐρανὸς ξάστερος ξάστερος.

Ὁ παπᾶς δὲν ἐδείλιασε ἀμέσως. Ἐπῆρε τὸ φκιάρι κι' ἀρχίνησε λιχνιστὰ νὰ μαζόνῃ τὸ σιτάρι γύρω 'ς τὸ στυγερό. Μὰ σὰν εἶδε πῶς τὸ νερὸ ἐτράβαε 'μπρὸς καὶ τὸν ἔζωνε ὁλοῦθε καὶ εἶδε τἄλογα φοβισμένα νὰ χτυπᾶν τὴ γῆ καὶ νὰ θέλουν νὰ κόψουν τὸ σκοινί, τὰ 'χρειάστηκε.

— Ἤμαρτον, Θεέ μου· εἶπε πέφτοντας 'ς τὰ γόνατα.

Μὰ ὁ Θεὸς δὲν τὸν ἄκουε τώρα· δὲν ἦταν καιρός. Τ' ἀλῶνι ἐκουνιώτανε, σὰν τὴ βάρκα 'ς τὴ θάλασσα. Τὸ νερὸ ἐπλάκωνε π' ἀλῶνι· μιὰ πήχη τόπος ἔμενε γύρω 'ς τὸν παπᾶ. Τόρα δὲν ἀνέβαινε μὲ βία· ἐβούτζε μονάχα καὶ σιγὰ-σιγὰ ἐψήλονε γιὰ νὰ παιδέψῃ πειότερο, θαρρεῖς, τὸν παπᾶ.

Ὁ παπᾶς κατάχλωμος, σὰν τὸ κίτρινο κερί, τὸ κύτταζε καὶ τὰ μάτια του ἐκοκίνισαν σὰν κάρβουνο ἀναμμένο. Τὸ νερὸ τοῦβρεξε τὰ πόδια. Ἐτότες ἐτινάχτηκε ἀπάνου, σὰν τὸ λαγὸ ὅταν τὸν σκαγιώσουν. Ἐγύριζε ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἐχτύπαε τὴ γῆ, ἐδάγκωνε τὰ χείλη του. Ἐπῆγε νὰ λύσῃ τἄλογα γιὰ νὰ καβαλίκῃ νὰ φύγῃ μὰ ποῦ νὰ τὸν ἀφήκουν τἄλογα νὰ σιμώσῃ. Εἶδε κ' ἀπόειδε ἀνέβηκε ἀπάνου 'ς τὸ στυγερό. Τί νὰ κάμῃ; *Ὁ πνιγμένος ἀπὸ τὰ μαλλιά του πιάνεται.* Θάρρεψε πῶς δὲ θἄφτανε ἐκεῖ τὸ νερό.

Μὰ τὸ νερὸ ἀνέβαινε, ἀνέβαινε. Σὲ 'λίγο ἐσκέπασε τὸ στυγερὸ κ' ἔβρεξε τὰ πόδια τοῦ παπᾶ· τ' ἄλογα ἐχλιμήντραγαν

1. Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἱσθῆτος τῆς Θεοτόκου (2 Ἰουλίου). Ὠνομάσθη δὲ Καποδεματοῦσα, διότι ἐκάησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὰ δεμάτια ἀνθρώπου ἀσεβοῦς.

2. Διαδόητος ληστής, ἀκμάσας ἀπὸ τοῦ 1865—70 ὅτε, πληγεὶς τὸν πόδα ὑπὸ τοῦ ἰδίου του ὅπλου, συνελήφθη παρὰ τὸ χωρίον Καβάτιλα καὶ ἀπεκεφαλίσθη ἐν Πύργῳ.

1. Λαιμαριάζω=δένω ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὸ ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου.

2. Στυγερό—ὁ ἐν μέσῳ τοῦ ἀλωνίου πάσσαλος, περὶ ὃν στρέφονται οἱ ἵπποι.

3. ἀκούτη—τὸ κατ' ἰνίον μέρος τῆς κεφαλῆς.

γύρω, ἐφρούμαζαν ποῦ νὰ κόψουν τὸ σχοινί· τὸ νερὸ ἔφτασε στὴ μέση τοῦ παπᾶ, ἔπειτα 'ς τὰ στήθια, ἔπειτα 'ς τὸν ὦμο. Ὁ παπᾶς ἐκύτταζε μὲ ἄγριο μάτι τὸν κάμπο, μακρυά. Ἐκεῖ δὲν ἤτανε νερό. Ἄκουε τὰ κοπάδια ποῦ γύριζαν 'ς τῆς στάνες· τὸ ζουρνᾶ τοῦ τσοπάνη· τὸ βάθισμα τῶν σκυλιῶν· τὰ γέλια, τῆς φωναίς, τῆς χαραίς, οὐλα τ' ἄκουε... Τὰ πουλάκια ποῦ 'πήγαιναν νὰ φωλιάσουν ἐπέρναγαν τσιτσιρίζοντας ἀπάν' ἀπ' τὸ κεφάλι του.

— Ντάγκ! ντάγκ!.. ντάγκ!..

Ἀκούστηκε πάλι τὸ σήμαντρο ποῦ 'σήμαινε τὸν ἑσπερινό. Ὁ παπᾶς σὰν τἄκουσε ἀνατρίχιασε· τοῦ 'φάνηκε πῶς ἐνεκροσημαίναν γιὰ δαύτονε.

Ὦ; τόσο τὸ νερὸ ἔφτασε 'ς τὸ στόμα τοῦ παπᾶ· ἔπειτα τοῦκλεισε τὰ μάτια.

Ἕνα κῦμα ἦρθε μουγκρίζοντας κ' ἔρριξε τὸν παπᾶ κάτ' ἀπὸ τὸ στυγερό. Τὰ στάχυα καὶ τὸ σιτάρι ἀπλώθηκαν σὰ σάβανο ἀπάν' ἀπὸ τὸ ὑγρὸ μνῆμα τοῦ παπᾶ...

*

Ἔτσι ἔσβυσε ἡ κολασμένη του ἡ ψυχή. Μὰ ἐγὼ δὲ λυποῦμαι τὸν παπᾶ παρὰ τὴν παπαδιὰ τὴ φτωχή. Τὴν ἴδια 'μέρα ἔπεσε τὸ σπίτι· τὰ γίδια τῆς 'ψόφησαν οὐλα· ἐκείνη ἐγείνηκε τρελλή! Παράδειρε, παράδειρε 'λίγον καιρό, ὅσο ποῦ 'βρῆκε μιὰ πιθαμὴ τόπο κι' ἀπίθωσε τὸ δυστυχισμένο της κουφάρι...

Ἐκεῖ ποῦ πνίγηκεν ὁ παπᾶς, κάθε χρόνο τῆς Παναγίας, μέσ' τὸ μεσημέρι, ἀκούονται τὸ χλιμήντρισμα τῶν ἀλόγων καὶ ἡ φωναὶς τοῦ παπᾶ φωνάζοντας:

— Ἄπλα!.. ἄπλα!.. ἄπλα!..

Ἐν Λεχαινοῖς Ἰούλιος 1885.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. Κ.

ΟΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ

Οὐδέποτε παρῆλθεν ὁ συρμὸς τῶν μαργαριτῶν, οἵτινες καὶ σήμερον ἐκτιμῶνται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων. Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἕλληνες, οἱ Ῥωμαῖοι, πάντες οἱ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος ποιοῦνται μνείαν τῶν μαργαριτῶν. Ὁ Βισνού, εἷς τῶν θεῶν τῆς ἰνδικῆς τριάδος, ἔζησε τοὺς μαργαρίτας ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ὅπως κοσμήσῃ τὴν θυγατέρα του Πανδαίαν.

Οἱ Σῖναι, οἵτινες ἐγνώριζον αὐτούς, 2,000 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, συγκατηρίθμουν αὐτοὺς μετὰ τῶν πολυτίμων λίθων.

Ἡ Κλεοπάτρα διέλυσεν ἐντὸς ὄξους μαργαρίτας, οὓς ἔφερεν ὡς ἐνώτια καὶ ὧν ἡ ἀξία ἀνήρχετο εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια σεστερτίων, ὅπως δώσῃ μάθημα εἰς τὸν Ἀντώνιον, ὅστις προσέφερεν εἰς αὐτὴν γεῦμα, μεγαλαυχῶν διὰ τὸ πολυδάπανον τούτου.

Κάρολος ὁ Τρομερὸς ἔφερε μέγαν μαργαρίτην ὅτε ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Γκραΐνσον συγχρόνως μετὰ τοῦ περιφήμου ἀδάμαντος, ὅστις εὑρεθεὶς κατὰ τύχην ἐκόσμησεν ἐπὶ τέλους τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ταϊτῆ Πομαρὲ ἔπαιζε τὰ *πεντόβωλα* μὲ μαργαρίτας, οὓς ἠλίευον καὶ ἁλιεύουν εἰσέτι ἐν τῇ νήσῳ αὐτῆς.

Ὁ μαργαρίτης παράγεται ὑπὸ εἴδους τινὸς ὀστρειδίου ὅπερ παράγει καὶ τὸ μάργαρον.

Οἱ μαργαρῖται εἶνε στρογγύλοι, ὠοειδεῖς, ἢ ἀπιοειδεῖς· εἶνε δὲ διαφανεῖς, ἔχουσι *νερὸν* ὡς λέγουσιν, οἱ δὲ στερούμενοι τῆς λάμψεως αὐτῶν καὶ τῆς διαφανείας εἶνε *νεκροί* μαργαρῖται.

Οἱ μαργαρῖται εἶνε λευκοί, ἐλαφρῶς ὑποκύανοι· ὑπάρχουσι καὶ φαιοί, καὶ μέλανες, καὶ ῥοδόχροες, κίτρινοι καὶ γαλανοί. Οἱ μέλανες μαργαρῖται θεωροῦνται πολυτιμότατοι. Οἱ καταστρόγγυλοι ἢ ἀπιοειδεῖς μαργαρῖται πωλοῦνται ἐν γένει ἰδιαιτέρως. Οἱ ἄλλοι πωλοῦνται κατὰ κόκκους.

Τέσσαρες κόκκοι ἀποτελοῦσιν ἓν *καράτιον*, τὸ ὁποῖον βαρύνει 205 χιλιοστημόρια τοῦ γραμμαρίου, καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ σταθμικὴ μονὰς τοῦ ἀδάμαντος.

Οἱ μαργαρῖται οἱ ὁμοιάζοντες πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι διπλῆν ἀξίαν. Ὡραῖος μαργαρίτης ἀξίζει 400 φράγκα τὸν κόκκον.

Πωλοῦνται πολλοὶ ψευδεῖς μαργαρῖται κατασκευαζόμενοι ἐκ τῶν λεπίων μικροῦ ἰχθύος. Ἐν Παρισίοις πωλοῦνται κατ' ἔτος ψευδεῖς μαργαρῖται ἀξίας ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον φράγκων, οὓς εἶνε λίαν δύσκολον νὰ διακρίνῃ τις τῶν ἀληθῶν.

Οἱ Σῖναι, εὐφυεῖς ἐν πᾶσι, κατώρθωσαν νὰ κατασκευάσωσι τεχνητοὺς μαργαρίτας εἰσάγοντες εἰς τὸ μαργαριτογόνον ὀστρεῖον στερεὸν σῶμα, κόκκον ἄμμου, περὶ τὸν ὁποῖον κατατίθεται ἡ ἀποτελοῦσα αὐτὸν τιτανώδης οὐσία καὶ οὕτω σχηματίζεται ὁ μαργαρίτης.

Οἱ μαργαρῖται παράγονται ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώραις εἴτε ἐν τῷ περσικῷ κόλπῳ ὅπου οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἡλίευον αὐτοὺς καὶ ὅπου καὶ νῦν ἁλιεύονται, ἐν τῇ νήσῳ Βαρεΐν, ἢ ἐν τῷ Ἰνδικῷ Ὠκεανῷ, ἐν Κεϋλάνῃ, εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Μανάαρ καὶ ἐν ταῖς Ἰνδίαις ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Κορομανδὲλ καὶ τέλος ἐν τῇ Σινικῇ θαλάσσῃ.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τῷ Εἰρηνικῷ εἶνε γνωστοὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἱσπανικῆς κατακτήσεως, ἁλιεύονται δὲ καὶ ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ, ἐν Τεχουαντεπέκ, ἐν Κούβᾳ, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Καλιφορνίας, ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Παναμᾶ, ἐπὶ ταῖς παραλίαις τῆς Κολομβίας καὶ τοῦ Περοῦ.

Οἱ μαργαρῖται προέρχονται ἐπίσης ἐκ τῆς Ζανζιβάρης, τῆς Μαλάκκας, τῶν Νεοολλανδικῶν Ἰνδιῶν, τῶν Φιλιππίνων νήσων, τῆς Νέας Γουϊνέας, τοῦ πορθμοῦ τοῦ Τορρές, τῆς Νέας Ζηλανδίας, τῶν ἀνατολικῶν, δυτικῶν καὶ βορείων ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ τέλος ἐκ τῶν νήσων τῆς γαλλικῆς Ὠκεανίας τῆς Ταϊτῆς καὶ τῆς Τουαμοτοῦ.

Κατ' ἔτος γίνεται πώλησις μαργαριτῶν ἀξίας ἄνω τῶν εἴκοσιν ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Βενετία, ἡ Λισβῶννα, ἡ Λειψία ἦσαν περιώνυμοι ἀλλοτε διὰ τὴν πώλησιν μαργαριτῶν. Σήμερον αἱ δύο κυριώτατραι ἀγοραὶ εἰσι τὸ Λονδῖνον καὶ οἱ Παρίσιοι, πρὸ πάντων τὸ Λονδῖνον, ὅπου οἱ μαργαρῖται ἀφικνοῦνται ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου.

Ἡ ἁλιεία τῶν μαργαριτῶν εἶνε εἰδικὴ βιομηχανία, πλήρης κινδύνων. Ἀπαιτεῖ δύτας γενναίους, δυναμένους νὰ μείνωσι χρόνον τινὰ ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ν' ἀντιπαλαίσωσι κατὰ τῶν καρχαριῶν. Οἱ δύται τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τῆς Κεϋλάνης, τοῦ Παναμᾶ εἰσι περιβόητοι· ἀλλ' οὐδεὶς ὑπερβαίνει τοὺς τῶν νήσων Ταϊτῆς καὶ Τουαμοτῆς, ὧν οἱ ἰθαγενεῖς ταύτην μόνην ἔχουσι τὴν βιομηχανίαν. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία ζῶσιν ἐξ αὐτῆς. Τὸ βάθος τῶν ὑδάτων εἶνε 40 μέχρι 50 μέτρων. Ἐν τοιούτῳ πυθμένι γυνή τις ἀπώλεσε τοὺς μαστοὺς καὶ τὸν βραχίονα ἁρπασθέντας ὑπὸ καρχαρίου. Τὸ τοιοῦτο πάθημα δὲν εἶνε σπάνιον.

Ὁ δύτης λαμβάνει ἡμερομίσθιον πέντε δραχμάς, κερδαίνων οὕτως 120 μέχρις 150 δραχμῶν τὸν μῆνα. Ἡ καταδυσις ἄρχεται τὴν πρωΐαν. Οἱ δύται, συνηθροισμένοι πάντες ἐπὶ πλοίου, ἀκροῶνται κατ' ἀρχὰς τῆς προσευχῆς, ἣν ἀπαγγέλλει ὁ γηραιότερος ἐξ αὐτῶν. Πίπτουσιν εἰς τὸ ὕδωρ μὲ τοὺς πόδας πρώτους, συλλέγουσι μαργαριτοφόρα ὀστρεῖδια καὶ ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ταχέως ἄνευ οὐδεμιᾶς βοηθείας.

Ἡ καταδυσις διαρκεῖ ἓν λεπτόν, ἓν καὶ ἥμισυ, σπανίως δύο, ἐξαιρετικῶς τρία. Ὁ δύτης τοῦ ὠκεανοῦ ποτὲ δὲν μεταχειρίζεται σκάφανδρον, ὅπερ νομίζει ὅτι ἐπιφέρει παραλυσίαν τῶν κνημῶν.

Μόνον εὐρωπαῖοί τινες ποιοῦνται χρῆσιν αὐτοῦ· ἁλιεύουσιν ἐξαίρετα μαργαρίτας, διατείνονται δὲ ὅτι ἡ συσκευὴ αὕτη τρέπει εἰς φυγὴν τὸν καρχαρίαν.

Ἐν Βαρεΐν ἡ ἁλιεία τῶν μαργαριτῶν ἐκτελεῖται ὑπὸ σωματείου δυτῶν περσῶν ἢ ἀράβων, ὑπαλλήλων ἰνδῶν ἐμπόρων. Ἀλείφουσι δι' ἐλαίου τὸ σῶμά των. Ἑκάστη λέμβος περιλαμβάνει εἴκοσιν ἄνδρας, δέκα κωπηλάτας καὶ δέκα δύτας. Γόης τις τῶν καρχαριῶν εἶν' ἐπὶ τῆς λέμβου, ἕτερος εἰς τὴν παραλίαν.

Οἱ δύται βύουσι διὰ βάμβακος τὰ ὦτα, θέτουσι σπόγγον βεβρεγμένον ἐλαίῳ εἰς τὸ στόμα των. Ὁρμιά, εἰς ἣν εἶνε προσδεδεμένη βαρεῖα πέτρα, διευκολύνει τὴν κατάδυσιν. Διὰ τῶν μεγάλων δακτύλων τῶν ποδῶν κρατοῦσι κάνισκον. Κρατοῦντες τὴν ὁρμιὰν διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐμβυθίζονται εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐν τῷ πυθμένι, ἀποσπῶσι διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ θέτουσιν ἐν τῷ κανίστρῳ τὰ μαργαριτοφόρα ὀστρεῖδια. Ἀναβαίνουσι σπάζοντες ὕδωρ καὶ ἀναπνέουσι πολλάκις μετὰ σφοδρότητος. Μένουσιν ἓν λεπτὸν καὶ τρία τέταρτα μέχρι δύο λεπτῶν ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Ὅταν βραδύνωσιν ἐντονώτατος βόμβος τῶν ὠτων γνωστοποιεῖ αὐτοῖς ὅτι πρέπει ν' ἀνέλθωσι. Καταδύουσιν ἀνὰ δύο σειρὰς εἰκοσάκις περίπου τὴν ἡμέραν, κατὰ διαστήματα δέκα, μέχρις εἴκοσι λεπτῶν καὶ φέρουσιν ἑκάστοτε δύο ἢ τρία ὄστρεα, τουτέστιν ἀπὸ πεντήκοντα μέχρις

ὀγδοήκοντα τὴν ἡμέραν. Ὅταν κοπιάσωσι πολύ, ἐπέρχεται αὐτοῖς αἱμορραγία τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὤτων. Συχνὰ προσβάλλονται ὑπὸ καρχαριῶν καὶ ἀνελκομένου τοῦ σχοινίου δι' οὗ εἶσι δεδεμένοι ἀνέρχεται ἄψυχον πτῶμα. Τινὲς ἐφοδιάζονται καὶ διὰ μαχαίρας πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν. Αὐτόθι τὸ βάθος εἶνε 12 μέχρις 20 μέτρων τὸ δὲ κέρδος τῶν δυτῶν δέκα δραχμῶν καθ' ἑκάστην. Ἱρὸ τῆς καταδύσεως προσεύχονται εὐλαβῶς εἰς τὸν Ἀλλὰχ ὅπως προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρχαριῶν καὶ φέρουσιν εἰς τὸν τράχηλον αὐτῶν ἐγκόλπιον ἐξ ἠλέκτρου καὶ ὀσταρίων, εὐλογηθὲν ὑπὸ τοῦ μολλᾶ αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ δὲ προσεύχονται μυστικῶς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἁλιείας οἱ δύται ἀνοίγουσι τὰ ὀστρεῖδια καὶ ἐξάγουσι τοὺς μαργαρίτας. Τὰ δὲ ὄστρακα κενωθέντα πωλοῦνται διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς μάργαρον ἀντὶ δύο δραχμῶν τὸ χιλιόγραμμον.

Ἡ κατάδυσις εἶνε οὐ μόνον ἐπικίνδυνον τόλμημα ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπιπονωτάτων ἐν τῷ κόσμῳ ἐπαγγελμάτων. Ὁ δύτης δὲν πρέπει νὰ βυθίζηται πολὺ συχνὰ εἰς τὸ ὕδωρ διότι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ αἱμορραγία ἢ συμφόρησις, ἂν δὲ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο πέραν ἡλικίας τινός, προσβάλλεται ὑπὸ παραλύσεως. Οἱ τὸ ἔργον τοῦτο ἐπαγγελλόμενοι ἀμείβονται ὀλίγον καίτοι ἁλιεύουσι λίθον πολύτιμον, ὠραῖον ὅσον ὁ ἀδάμας καίτοι πολλῷ ἡττον σκληρόν. Ὁ ταλαίπωρος δύτης ὁ ἀνακαλύπτων τὸ θαυμάσιον τοῦτο κόσμημα ἀπόλλυσιν ἐνίοτε τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πολλοὶ μαργαρῖται εἰσι βεβαμμένοι δι' ἀνθρωπίνου αἵματος.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ὅπως μὴ παύσωμεν ποτὲ ἐνοχλούμενοι, μετὰ τὴν λῆξιν τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς δύο μεγάλα ζητήματα ἐρρίφθησαν ἐπὶ τοῦ διακεκαυμένου τῆς Ἀττικῆς ἐδάφους.

Τὰ τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπείας καὶ

Τὰ κωπαϊδικά.

Καὶ ἂν μὲν αἱ ἀνακρίσεις ἀχθῶσιν εἰς πέρας καὶ ἐξαχθῶσι τὰ ἀναμενόμενα συμπεράσματα καὶ οἱ ἐθνωφελεῖς παραδειγματισμοί, ἔχει καλῶς, ἐὰν πρόκειται ὄμως μόνον περὶ πατάγου καὶ διαταράξεως τῆς κοινωνικῆς ἡσυχίας καὶ κατὰ τὴν μακαρίαν μάλιστα ταύτην θερινὴν ὥραν, πρὸς τί νὰ γίνωνται πάντα ταῦτα;

Εὐχόμεθα τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἀναμένομεν τὸ δεύτερον.

Πασίγνωστος καὶ ἀδιαφιλονίκητος εἶνε ἡ σημασία, ἣν ἔχει εἰς τὸ μέλλον τοῦ Πανελληνίου ἡ ἀληθὴς ἐκπαίδευσις. Ὑπάρχουσι μάλιστα ἄνθρωποι, διϊσχυριζόμενοι ὅτι ἐμελέτηαν τὰ τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες χαίρουσι περισσότερον ἐπὶ τῷ διορισμῷ ἑνὸς φιλοπάτριδος γραμματοδιδασκάλου, ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένου, — ἐξ ἐκείνων δηλαδή, οἵτινες οὐδέποτε θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ἀκαδημίαν τοῦ κ. Ῥοῖδου — ἢ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τριῶν διαταγμάτων γενικῆς ἐπιστρατεύσεως, καὶ δεκατριῶν ἐνταλμάτων *πετσωματικῶν*.

Ὡς ἐκ τούτου μεγάλως ἐχάρημεν λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἐργασίας τῶν δύο ἐν Κερκύρᾳ ἐθνικωτάτων ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων τῶν κυρίων, *Λεωνίδα Βλάχου* — τοῦ καλαισθήτου καὶ ἐνθουσιώδους διευθυντοῦ — καὶ *Π. Α. Οἰκονόμου*, οὗτινος ὁ ἐκ τῶν κρατίστων διδασκάλων κ. Νικολαΐδης ἐπεσκέψατο κατ' αὐτὰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐπίσης ἐκ τοῦ κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ ἐν Τρικκάλοις Γυμνασίου ἐκφωνηθέντος ἐνθουσιώδους λόγου ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου κ. Κ. Νεστοριδου μανθάνομεν περὶ τῆς ἀρίστης καταστάσεως τοῦ ἐν ταῖς διψώσαις ἐκπαίδευσιν καὶ φῶς χώραις ἐκείναις, Γυμνασίου.

Τί νὰ εἴπωμεν δὲ περὶ τοῦ ἐν *Θεσσαλονίκῃ* Σωματείου «Εὐαγγελισμοῦ» τοῦ *φιλεκπαιδευτικοῦ* τούτου καὶ *φιλανθρωπικοῦ* καθιδρύματος τοῦ ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τοῦ καταπολεμουμένου Ἑλληνισμοῦ ἐργαζομένου;

Λυπηρὸν εἶνε ὅτι δὲν εὐπορεῖ ὅσον ἔδει τὸ ἱερώτατον καθίδρυμα. Ἔτι δὲ λυπηρότερον, ὅτι πολλὰ δημοσιεύματα, ἅτινα ἐκ καθήκοντος ἔδει νὰ ἀποστέλλωνται δωρεάν, ἠγοράζοντο ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σωματείου ἢ διὰ τρίτων!....

Μέγας ἔπαινος ἰδίως ὀφείλεται εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κκ. Σ. Δ. Παπαγεωργίου Προέδρου, Κ. Ν. Παππακυρίτση Ἀντιπροέδου, Κ. Γ. Μέλφου Γραμματέως, Γρ. Σπηθίδη Ταμίᾳ, Δ. Βουλουσοπούλου Βιβλιοφύλακος καὶ Ἀλεξ. Ἀνθίδου, Μ. Τσιουμπόνογλου καὶ Γ. Φωκᾶ συμβούλων.

Χάριν τῶν οἰκονομιῶν, εἰς ἃς προβαίνει ἡ Κυβέρνησις, κατηργήθη καὶ ἓν Γυμνάσιον ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις τεσσάρων. Καὶ τοῦτο μὲν εἶνε δικαίωμα τῆς ἐφαρμοζούσης τὸ καλὸν ἢ κακὸν πρόγραμμά της Κυβερνήσεως.

Ἓν μόνον ἀνεμένομεν παρὰ τῆς ὀξυδερκείας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ: Νὰ μεταθέσῃ εἰς τὸ καταργηθησόμενον γυμνάσιον πάντα *ἐνοικιαζόμενον* ἢ ἀνίκανον καθηγητήν, — ἂν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι ἐν Ἀθήναις — καὶ εἶτα νὰ τὸ *καταργήσῃ*.

Ἀτυχῶς ἐν τῷ καταργηθέντι γυμνασίῳ ἦσαν ἱκανοὶ καὶ πολῖται καθηγηταὶ ἐκ τῶν δυναμένων νὰ τιμήσωσι παντὸς ἔθνους ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν καθίδρυμα. Ὡς ἐν παραδείγματι ἀναφέρομεν ὅτι ἐνῷ τὸ Πανεπιστήμιον διψᾷ τὴν — ἀνυπόφορον διά τινας — γλωσσομάθειαν τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Χατζιδάκη, καὶ τὰς ἀνεκτιμήτους φιλοσοφικὰς γνώσεις τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Εὐαγγελίδου, ἀμφότεροι παύονται ἐκ τῆς μόνης μισθοφόρου θέσεως, ἣν εἶχον, ὡς καθηγηταὶ ἐν τῷ Γυμνασίῳ.

Ἐπίσης ἀπολύονται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον: ὁ διαπρεπὴς Ἰνδολόγος κ. Τσερέπης, ὁ διακεκριμένος λογοτέχνης κ. Α. Μωραϊτίδης καὶ ἄλλοι.

Ἀναμένομεν ταχίστην ἐπανόρθωσιν παρὰ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκτιμῶντος τὰ πρόσωπα κυρίου ὑπουργοῦ.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἀρχαιολογία τῶν Χριστιανικῶν χρόνων εὗρε τὸν ἄνθρωπόν της. Ὁ ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ συνεργάτης ἡμῶν κ. Λαμπάκης μετὰ πυρετώδους ἐνθουσιασμοῦ ἤρξατο ἐνεργῶν πᾶν τὸ συντελοῦν πρὸς διάσωσιν τῶν ἀντικειμένων τούτων τῆς θρησκείας, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς τέχνης.

Καὶ ἦτο ἀνάγκη τόσα νὰ λεχθῶσι! καὶ ἦτο ἀνάγκη τόσα νὰ γραφῶσιν! ὅπως ἄνθρωπος ὅλην τὴν ζωήν του ἀφιερώσας μετὰ μονομανίας δύναταί τις εἰπεῖν, εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς ἐπιστήμης του τύχῃ θέσεως πενιχρῶν ἀποδοχῶν αὐτοδικαίως ἀνηκούσης αὐτῷ!;

Τὸ παράδοξον εἶνε ὅτι ἐνῷ ἐν Ἑλλάδι οὐδ' ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν κυβερνώντων ὁ κ. Λαμπάκης, διὰ μίαν καὶ μόνον διατριβήν του ἐκ τῶν καταχωρισθεισῶν ἐν τῇ *Ἑβδομάδι*, ἐν δὲ τῇ *Σκωτικῇ ἐπιθεωρήσει* ἐν μεταφράσει ἀποσταλεῖσαν, ἔλαβε *γράμμα ἐνθαρρύνσεως* τῶν μελετῶν του ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου διευθυντοῦ 500 φράγκα!

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας ὁ *τελευταῖος Ἰακωβᾶτος*, ὁ μεσαῖος ἐκ τῶν τριῶν ἀδελφῶν *Χαράλαμπος*, ὁ γνωστὸς διὰ τοῦ διακριτικοῦ «ὁ Ἰατρός». Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ νεωτέρου *Γεωργαντάρα*, τοῦ δεινοῦ τούτου καὶ μεγάλου ὅσον καὶ ἰδιορρύθμου πολίτου τῆς εὐάνδρου Κεφαλληνίας, δύναται νὰ χρονολογηθῇ καὶ ὁ θάνατος τοῦ εὐγενοῦς τούτου οἴκου.

Τί θὰ ἐγράφετο περὶ τῆς *τριάδος* ταύτης ἐὰν ἔζων ἀλλαχοῦ! ὁ βίος αὐτῶν γέμει ἀνεκδότων καὶ ἰδίως ὁ τοῦ Γεωργαντάρα τοῦ πολυμαθοῦς τούτου ἰδιοτρόπου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἀποβιώσας μετὰ τοῦ Γεωργαντάρα ἐπεσκέφθησαν τὸ Στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον ὅπως ἴδωσι νοσοῦντα συμπολίτην των· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ περιειργάσθησαν μετὰ περιεργείας τὰ πάντα, ἐρωτῶντες καὶ λαμβάνοντες πλείστας πληροφορίας· ἐπὶ τέλους ἐζήτησαν καὶ τὸν ἰατρὸν τῆς ἡμέρας.

Τοῦτον παραλαβόντες περιῆλθον πάσας τὰς κλίνας, ἐν αἷς κατέκειντο ἀσθενεῖς ἐκ διαφόρων νόσων· καὶ ὁ μὲν Χαράλαμπος ἐσίγα, ὁ δὲ Γεωργαντάρας ἀνέπτυξε τόσας ἰατρικὰς γνώσεις, τόσας θεωρίας καὶ ἐκ τῶν νεωτάτων, ἀπηύθυνε τόσας ἐπιστημονικὰς ἐρωτήσεις πρὸς τὸν ἰατρόν, ὥστε οὗτος — καίτοι διακεκριμένος ἐπιστήμων — ἤρχισε νὰ δειλιᾷ καὶ νὰ ἱδρώνῃ ὡσεὶ ἐκάθητο ἐκ νέου εἰς τὸ *σκαμνὶ τῶν ἐξετάσεων*.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης διαλέξεως, ὁ Γεωργαντάρας ἀποταθεὶς πρὸς τὸν γρατ.ἰατρὸν λέγει διὰ τῆς ἐκφραστικῆς καὶ ἠρέμου Ἰακωβατείου φωνῆς.

— Μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὰς ἐλλείψεις μου... ἀλλά, ζεύρετε, ἐγὼ δὲν εἶμαι ὁ ἰατρός, εἶνε ὁ ἀδελφός μου ἐδῶ, ὁ Χαράλαμπος!....

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

(Ἐπιβαλλομένη ἀπάντησις.)

Δ'.

Συνέχεια ἐκ σελ. 347.

Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι αἱ εἰς τὸ ἀντίθετον μεταβολαὶ τοσούτων ἀρχῶν καὶ δοξασιῶν συνετάραξαν τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐκ βάθρων, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ὅτι τὸ μὲν διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν κοινωνῶν τοῦ ἔργου, τὸ δέ, διότι τὸ ὑλικὸν τῶν γλωσσῶν καὶ ὑπὸ τῶν φιλολόγων καὶ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων γλωσσολόγων κριτικῶς εἶχε καθαρισθῇ καὶ ἑτοιμασθῇ, ταχύτατα, πολὺ ταχύτερον ἢ ὅσον θὰ προσεδόκα τις, τὸ καταπεσὸν ἀνῳκοδομήθη καὶ ὀσημέραι συμπληροῦται καὶ κοσμεῖται. Ὅτι ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, τῇ ὑπὸ πολλῶν ἑκατοντάδων ἀνδρῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν συντελουμένῃ, πολλαπλαῖ παρατηροῦνται ἀκόμη αἱ διαφωνίαι καὶ ποικίλαι αἱ συζητήσεις καὶ συχνοὶ οἱ ἀγῶνες, κατανοεῖ ἕκαστος, ἂν μόνον καὶ μικρὰν ἕχῃ πεῖραν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ μνημονεύῃ, ὅτι μόνον δι' ἀντιμαχομένων γνωμῶν καὶ συζητήσεων καὶ ἀγώνων εὑρίσκεται ἡ ἀλήθεια καὶ προάγονται αἱ ἐπιστῆμαι. Μόνοι ἡμεῖς οἱ μακάριοι Ἕλληνες, ὅπως οἱ Κυμαῖοι τοῦ Εὐρόρου, πλήρη καὶ συνεχῆ ἄγομεν εἰρήνην, οὐδὲ τρυχόμεθα ὑπὸ τοιούτων ἀχρήστων καὶ ἀνωφέλων ἀγώνων, προφασιζόμενοι ὅτι τὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης σαλεύουσι καὶ κυμαίνονται σφόδρα καὶ περιμένομεν, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι τὸν Μωϋσῆν, νὰ ἐπέλθῃ δι' ἄλλων ἡσυχία καὶ γαλήνη. Μόνον δ' ὅταν τις ἀνόητος ἄνθρωπος τολμήσῃ νὰ ὑπομνήσῃ ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὕτη, ἥτις πάντας τοὺς γλωσσολόγους, πλὴν δύο ἢ τριῶν πρεσβυτέρων, ἐν Γερμανίᾳ ἐφείλκυσεν εἰς ἑαυτήν, καὶ ἥτις σήμερον περιώρισε πολλαχῶς τὴν φιλολογίαν τῶν δοκίμων γλωσσῶν, λαβοῦσα παρ' αὐτὴν ἀξίαν θέσιν, δὲν εἶναι οὔτε ἄχρηστος οὔτε τεταραγμένη, ὅπως κοινῶς πιστεύεται, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπὴς ὑπὸ πολλῶν ἀνδρῶν πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἀνεγείρεται καὶ καλλιεργεῖται, τότε ἐγείρομεν κραυγὴν καὶ βοὴν κατὰ τοῦ καταράτου ἀνθρώπου τοῦ ταράττοντος ἡμᾶς κοιμωμένους τὸν γλυκὺν τῆς ἀμαθείας καὶ ἀγνοίας ὕπνον καὶ μιᾷ φωνῇ βοῶμεν «Παῖε, παῖε, βάλλε, βάλλε!» Τῆς κραυγῆς δὲ ταύτης πρωτοκύων παρουσιάζεται τώρα ὁ ἀπὸ Λέσβου κ. Δημ. Βερναρδάκης, ἀφοῦ πρότερον κατεσοβαρεύετο τῶν ἄλλων, ὡς ἀγνοούντων τὴν νέαν ταύτην ἐπιστήμην, ἧς αὐτὸς ἦτο ὁ μόνος κλειδοκράτωρ! Ἀντιλέγων ὁ κ. Βερν. ἡμῖν εἰποῦσιν ὅτι τὰ βιβλία εἰς ἃ παραπέμπει εἶναι ἀπηρχαιωμένα, ἀναφέρει, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐνίοτε παραπέμπομεν εἰς αὐτά. Ἀλλ' ὁ κ. Βερν. ὤφειλε νὰ ἐνθυμῆται τὸ λόγιον «si duo faciunt idem, non est idem». Ἡμεῖς παραπέμπομεν ἐνίοτε εἰς αὐτὰ ὡς εἰς συλλογὰς παραδειγμάτων, ὑλικοῦ, οὐχὶ δὲ ὡς παρέχοντα ἑρμηνείας φαινομένων. Διότι τὸ μὲν ὑλικόν, ἂν κριτικῶς εἶναι ἐξησφαλισμένον, δὲν ἀπαρχαιοῦται, ἀλλ' αἱ ἑρμηνεῖαι συχνότατα. Ἱστορικός τις δύναται νὰ παραπέμπῃ εἰς τὸν Διόδωρον, Λίβιον, Θεοφάνην κτλ., ὡς εἰς πηγὰς γεγονότων ἱστορικῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσφαλῶν, ἀλλ' ἀλλοίμονον εἰς αὐτὸν ἂν παραδέχηται καὶ τὰς ἑρμηνείας ἃς δίδουσιν εἰς τὰ φαινόμενα οἱ ἄκριτοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι. Ὅ,τι δὲ εἶναι ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ὁ Λίβιος καὶ ὁ Διόδωρος, τοῦτο ἐν τῇ γλωσσολογίᾳ ὁ Leo Meyer, ὁ Kühner, ὁ Vanicek, οὓς ὁ κ. Βερν. θεωρεῖ ὡς ipsa lamina τῆς γλωσσολογίας. Τῇ ἀληθείᾳ, ὅσον καὶ ἂν λυπῆται τις, δὲν δύναται νὰ μὴ μειδιάσῃ, ὅταν βλέπῃ τὸν ἀκριτώτατον καὶ ἀντιφατικώτατον καὶ ἁπλοῦν συλλογέα B. Kühner «σοφώτατον (!) ἄνδρα» ὀνομαζόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη. Οὐδ' ἠδυνήθημεν νὰ ἑρμηνεύσωμεν τὸ φαινόμενον ἄλλως ἢ ἐνθυμούμενοι τοῦ Göthe τὴν Wahlverwandschaft καὶ τὸ τοῦ Ὁμήρου «ὡς *αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον!*

Ἀναμφιβόλως ἡ συγκριτικὴ Γραμματικὴ τοῦ μεγαλοφυοῦς Bopp δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τάνωτέρω ἄκριτα καὶ πολλαχῶς ἐπιβλαβῆ ἔργα, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἀπὸ 30 σχεδὸν ἐτῶν ἔμεινεν ἀμετάβλητος (ἡ τρίτη ἔκδοσις γενομένη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Bopp ἐλαχίστας περιέχει διαφορὰς ἀπὸ τῆς β'ας), αἱ πλεῖσται τῶν ἐν αὐτῇ δοξασιῶν καὶ ἑρμηνειῶν κρίνονται σήμερον ἐλλιπεῖς ἢ καὶ πλημμελεῖς. Ἡμεῖς ἅπαξ μόνον ἐμνημονεύσαμεν *γνώμην* τοῦ Bopp, καὶ ταῦτα διότι προὔκειτο περὶ πράγματος πασιγνώστου καί, ἀφοῦ ἅπαξ ὑπὸ τοῦ Bopp ἐδιδάχθη, ἀδυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν διὰ φιλοσοφικῆς ἐρεύνης, διὰ τί ἑκάστη ῥίζα ἔχει ταύτην καὶ οὐχὶ ἐκείνην τὴν σημασίαν. Ὁσάκις δὲ ἀναφέρομεν τὸν Bopp, πάντοτε γίνεται τοῦτο χάριν τῶν παραδειγμάτων, τοῦ ὑλικοῦ.

Τὰ αὐτὰ περίπου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν διδασκάλου Γ. Κουρτίου. Ἡ νεωτάτη ἔκδοσις τοῦ Ἐτυμολογικοῦ του ἐγένετο τῷ 1879, ἀλλ', ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑπερβολῆς, τότε εὐθὺς ἐνομίσθη ἀπηρχαιωμένη ἅτε πολὺ ὑπολειπομένη τῆς τότε καταστάσεως τῆς ἐπιστήμης. Ὅτι δὲ ὁ πολὺς Κούρτιος ἀπό τινος ὑπελείφθη, τὸ μὲν διὰ γῆρας τὸ δὲ διὰ νόσον, τῆς τῶν τελευταίων χρόνων προόδου, δύναταί τις εὐκολώτατα νὰ πεισθῇ καὶ ἐκ τῶνδε: Ἀπὸ τοῦ 1879 δὲν ἐξέδωκεν ὁ Γ. Κούρτιος βιβλίον τι, ἐνῷ οἱ ἄλλοι γλωσσολόγοι πλεῖστα. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος δὲν συνεφώνει αὐτοῖς, ἀπεφάσισεν ἐπ' ἐσχάτων ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς νέας τάσεως τῆς καταλαβούσης πᾶσαν τὴν Γερμανίαν. Πρὸς τοῦτο δὲ συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε βιβλίον τι ἐπιγραφόμενον «Zur Kritik der neuesten Sprachforschung». Ἐν τούτῳ ὁ Κούρτιος δὲν πειρᾶται ἀμέσως ν' ἀναιρέσῃ τὰς δοξασίας τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ μόνον νὰ δείξῃ, ὅτι οὐδ' οὗτοι συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἐν πᾶσιν, οὐδ' ἑρμηνεύουσι καταλλήλως πάντα. Τὸ βιβλίον εἶναι γεγραμμένον μετὰ πολλῆς εὐφυΐας καὶ χάριτος, ὁποία παρατηρεῖται ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τοῦ Κουρτίου. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἐπιχείρησις αὕτη τοῦ Κουρτίου ἐξήγειρε γενικὴν κατακραυγὴν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν ὀνομαστῶν γλωσσολόγων, οἷον ὁ Joh. Schmidt, B. Delbrück, Brugmann ἔσπευσαν τὰ μὲν ἐν περιοδικοῖς, τὰ δὲ ἐν ἰδιαιτέροις βιβλίοις νὰ ἐκφράσωσι τὴν λύπην καὶ ἀπορίαν των, ὅτι τοιαῦτα πράγματα δημοσιεύονται ἐν ἔτει 1885.

Περὶ δὲ τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. G. Meyer εἴπομεν, ὅτι εἶναι μὲν βιβλίον παντὸς ἐπαίνου ἄξιον, ἀλλ' ἐπειδὴ στηρίζεται ἐπὶ τῶν νεωτάτων ἐρευνῶν, ὧν οὐδεμίαν γνῶσιν ἔχει ὁ κ. Βερν. ἀνάγκη νὰ εἶναι ταύτης καὶ τὸ σύνολον καὶ τὰ καθ' ἕκαστα μυστήρια εἰς αὐτόν. Δυστυχῶς διὰ τῆς φράσεως ταύτης παρωργίσαμεν σφόδρα τὸν κ. Βερν. Λυπούμεθα πολὺ ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; ἡ ἀλήθεια εἶναι μαλώτρα κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν. Ὅτι δὲ ἀλήθειαν εἴπομεν, κατανοεῖ ὁ ἀναγνώστης μαθὼν ὅτι πολλὰ πράγματα ἠρμηνευμένα ἐν τῇ Γραμματικῇ τοῦ κ. G. Meyer ὀρθῶς, ἐπειδὴ ὁ κ. Βερν. δὲν καταλαμβάνει αὐτά, ἐξακολουθεῖ νὰ δίδῃ αὐτοῖς ἄλλην ἑρμηνείαν εἴτε ἀπηρχαιωμένην εἴτε καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἐσφαλμένην καὶ ἀσύστατον. Οὕτω π. χ. ἐν σελ. 94 διδάσκει ὁ κ. Βερν. ὅτι ῥίζα τοῦ κρέας εἶναι *κρέατ*, ἐνῷ ἐκ τοῦ G. Meyer § 315 ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ διδαχθῇ ὅτι τοῦτο καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ας εἶναι θέματα λήγοντα εἰς -ς, ἂν ἠδύνατο νὰ νοήσῃ τὸν G. Meyer διδάσκονται ἐν § 299 περὶ τῆς τροπῆς τοῦ *τ* εἰς *σ* καὶ ἐν § 255 περὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ *σ* τούτου. Ἐν σελ. 324 διδάσκει ὁ κ. Βερν. περὶ τοῦ *πέρα*, ὅτι δηλ. ἐγένετο ἐκ τοῦ *πέραν κατ'* ἀποβολὴν τοῦ τελικοῦ *ν*, ἐνῷ ὁ G. Meyer διὰ τῆς § 386 ἠδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν εἰς ὀρθὴν κατάληψιν, διὰ τῶν § 326 καὶ 294 — 298 ἠδύνατο νὰ προφυλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιούτοις ἐπιχειρήμασιν. Ὁμοίως ἐν σελ. 295 γράφει καὶ χωρίζει *λαός-σός*, ὡς σύνθετον ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς *λαός*, ἐνῷ ἂν προσεῖχεν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ G. Meyer ἐν § 222 διδασκόμενα, θὰ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ *σευω* ὅθεν τὸ *σός* ἤρχιζεν ἀπὸ σF, ὅθεν τὸ *σσ* ἔν τε τῷ ἔ-σσυτο καὶ λαο-σσός κτλ. Ὁμοίως δὲν θὰ ἐλάλει περὶ *ἐκκρουσθέντος σ* μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἂν προσεῖχεν εἰς τὰ τοῦ G. Meyer § 221, οὐδὲ θὰ ἠρνεῖτο τὴν ὕπαρξιν τοῦ δουρι-δωρι- ὡς πρώτου συνθετικοῦ μέρους, ἂν ἐνόει τὰς §§ 72—77 τοῦ G. Meyer. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὧν δὲν ἠδυνήθη ὁ κ. Βερν. νὰ νοήσῃ τὴν σημασίαν, διότι βεβαίως ἵνα τις κατανοήσῃ τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ τῶν αἰτίων, δι' ὧν καὶ αἱ πρότερον ἑρμηνεῖαι κρίνονται ἀπόβλητοι καὶ αἱ νεώτεραι ἀπαραίτητοι, καὶ τῆς μεθόδου, δι' ἧς αὗται ἐξηυρέθησαν, καὶ νὰ ἔχῃ μελετήσῃ αὐτὰς τὰς πηγάς, τ. ἔ. τὰ βιβλία καὶ τὰς πραγματείας, ἐν αἷς κατὰ μικρὸν προσεπορίσθησαν αἱ ἀλήθειαι αὗται ὑπὸ πολλῶν, νὰ μὴ περιορίζηται δὲ εἰς

ἐν βιβλίον μόνον, ὅπερ ἀδύνατον νὰ παρέχῃ πανταχοῦ καὶ πάντοτε διεξοδικὴν αἰτιολογίαν τῶν φαινομένων. Τὰς μελέτας ταύτας δὲν ἔκαμεν ὁ κ. Βερν ; ταῦτα πάντα ἄρα μυστήρια αὐτῷ. Πρὸς τί λοιπὸν ὁ θυμὸς καὶ αἱ ὕβρεις καθ' ἡμῶν εἰπόντων μόνην τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν ;

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ

[Διήγημα.]

Συνέχεια· (ἴδε σελ. 344.)

Αἱ προετοιμασίαι ἐγένοντο, ὡς εἰκός, μετὰ μεγίστου ζήλου. Ἀρωματοπώλης τις ἐπώλησε δεκαὲξ δοχεῖα παχυμύρου. Αἱ νεαραὶ δεσποινίδες κατεγίνοντο πυρετωδῶς εἰς κατασκευὴν ἐσθήτων, αἵτινες περιέσφιγγον αὐτὰς ὡς σωλῆνας, αἱ μητέρες ἐφόρτωναν τὰς κεφαλὰς διὰ φοβερῶν τεχνουργημάτων, ἅτινα ὠνόμαζον κεφαλοδέσμους καὶ οἱ πατέρες ἐκ τοῦ πολλοῦ ζήλου δὲν ἐγνώριζον τί ἔκαμνον..... Τέλος ἦλθε καὶ ἡ ποθητὴ ἡμέρα. Ἤμην κ' ἐγὼ ἐκ τῶν προσκεκλημένων. Τὸ κτῆμα τοῦ νομάρχου ἔκειτο 9 περίπου βέρστια μακρὰν τῆς πόλεως Ο. Ὁ κ. Ὅσογιν μοὶ προσέφερε θέσιν ἐν τῇ ἁμαξῇ του, ἀλλ' ἀπεποιήθην.... ὡς ἐν τῶν εἰς τιμωρίαν ὑποβεβλημένων παιδίων, ἅτινα θέλουσι νὰ ἐκδικηθῶσι τοὺς γονεῖς των ἀπέχοντα ἐν τῇ τραπέζῃ τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς φαγητῶν. Πρὸς τούτοις, ἠσθανόμην, ὅτι ἡ παρουσία μου ἤθελε δυσαρεστήσει τὴν Ἐλισάβετ. Ἡ θέσις μου κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Βισμονκώφ. Ὁ πρίγκιψ ἀπῆλθεν ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἁμάξης, ἐγὼ δ' ἕνεκα τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀφορμῆς ἐνωκίασα ἀντὶ πολλοῦ ἀργυρίου ρυπαρὰν κοινὴν ἁμαξαν.

Δὲν θέλω νὰ περιγράψω τὸν χορὸν τοῦτον. Ὅλα ἦσαν ἐν τάξει. Οἱ μουσικοὶ ηὔλουν διὰ τῶν ὑπερμέτρως παραφώνων μουσικῶν ὀργάνων των, δὲν ἔλειπον κεχηνότες γαιοκτήμονες μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐν στολαῖς ἀπηρχαιωμέναις, οὐδ' ὑπηρέται μετὰ πεπατημένων πεδίλων καὶ πλεκτῶν βαμβακίνων χειροκτίων, οὐδὲ ἐπαρχιῶται κομψευόμενοι μετὰ σπασμωδικῶς μορφαζόντων προσώπων κλπ. κλπ.

Καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ μικρόκοσμος περιεστρέφετο περὶ τὸν ἥλιον, τὸν πρίγκιπα. Ἐγὼ ἐν τῷ πλήθει συνωστιζόμενος, ἀπαρατήρητος σχεδὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν τεσσαρακοντουτίδων παρθένων, αἵτινες εἶχον ἐρυθρὰ ἐξανθήματα ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ κυανᾶ ἀνθύλλια ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, ἔβλεπον διαρκῶς ὁτὲ μὲν τὸν πρίγκιπα, ὁτὲ δὲ τὴν Ἐλισάβετ. Ἦτο κομψότατα ἐνδεδυμένη τὴν ἑσπέραν ταύτην καὶ θελκτικωτάτη. Μόνον δὶς ἐχόρευσαν ὁμοῦ (εἶνε ἀληθὲς ὅτι μετ' αὐτῆς ἐχόρευσε τὴν μαζοῦρκαν!), μοὶ ἐφάνη ὅμως, ὅτι ἐπεκράτει μεταξὺ των κρυφία τις συνεννόησις. Χωρὶς νὰ τὴν παρατηρῇ, χωρὶς νὰ τῇ ὁμιλῇ ἐφαίνετο, ὅτι πάντοτε πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον πρὸς αὐτὴν ἀπηυθύνετο· ἐὰν ἐδείκνυτο πρὸς τοὺς ἄλλους ὡραῖος καὶ φαιδρὸς καὶ χαρίεις, τοῦτο μόνον δι' αὐτὴν ἔπραττε. Ὡς φαίνεται δὲ ἡ Ἐλισάβετ συνησθάνετο, ὅτι ἦτο ἡ βασίλισσα τοῦ χοροῦ, — καὶ μάλιστα ἡ ἀγαπωμένη βασίλισσα· τὸ πρόσωπόν της ἠκτινοβόλει ἐκ παιδικῆς εὐφροσύνης, ἐξ ἀθῴας ὑπερηφανείας καὶ ἔστιν ὅτε τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀντανέκλα καὶ ἄλλο τι βαθύτερον αἴσθημα. Ἀπέπνεεν εὐτυχίαν· ὅλα ταῦτα ἀκριβέστατα καὶ λεπτομερέστατα παρετήρουν.... δὲν ἦτο δὲ καὶ ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν τὰ παρετήρουν.

Ἐν ἀρχῇ μ' ἐλύπησε τοῦτο καιρίως, ἔπειτα συνεκινήθην κἄπως καὶ ἐν τέλει κατήντησα μανιώδης. Διὰ μιᾶς κατελήφθην ὑπὸ φρικωδεστάτης μοχθηρίας καὶ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι τὸ νέον μου αἴσθημα μοὶ προὐξένησεν ὅλως ἰδιάζουσαν χαράν, καὶ μάλιστα ἠσθάνθην ἐπὶ τούτῳ ἐκτίμησίν τινα πρὸς ἐμαυτόν.

— «Ἂς τοῖς δείξωμεν, ὅτι δὲν ἐξεμηδενίσθημεν ἀκόμη καθ' ὁλοκληρίαν» εἶπον κατ' ἰδίαν.

Εὐθὺς ὡς ἤχησαν οἱ συρτοὶ ἦχοι τῆς μαζούρκας, περιήγαγον ἡσύχως τὰ βλέμματα πέριξ μου, προὐχώρησα ψυχρῶς καὶ ἀταράχως πρός τινα δεσποινίδα ἔχουσαν ἐπίμηκες πρόσωπον, ἐρυθρὰν στιλπνὴν ῥῖνα καὶ στόμα, ὅπερ ἠνοίγετο τόσον ἀχαρίτως ὥστε θὰ τὸ ἐνόμιζε κανεὶς ξεκουμβωμένον καὶ φλεβώδη λαιμόν, ἀνακαλοῦντα παραδόξως εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεατοῦ τὸ τόξον τῆς βαρβίτου—ἐπλησίασα τὴν νεάνιδα ταύτην καὶ τὴν προσεκάλεσα εἰς τὸν χορόν· ἔφερεν ἐσθῆτα ῥοδόχρουν, ἐφαίνετο ὅτι εἶχεν ἀνεγερθῆ ἐξ ἀσθενείας, καὶ μόλις εὑρίσκετο εἰς ἀνάρρωσιν· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἔτρεμεν εἶδός τι ἀποτρίπτου καὶ μελαγχολικῆς μυίας ταλαντωμένης ἐκ παχυτάτης χαλκῆς βελόνης— ἐν γένει ἡ νεᾶνις αὕτη, ἂν εἰμπορῶ νὰ τὴν ὀνομάσω οὕτως, ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων ἦτο ἡ προσωποποίησις τῆς δυστρόπου ἀνίας.

Καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν εἶχε κινηθῆ ἐκ τῆς θέσεώς της, οὐδεὶς δὲ εἶχε σκεφθῆ νὰ τὴν προσκαλέσῃ εἰς τὸν χορόν. Καὶ ἠθέλησε μὲν δεκαεξαετὴς νεανίας ἐν ἐλλείψει ἄλλων κυριῶν ν' ἀποταθῇ εἰς αὐτὴν καὶ εἶχεν ἤδη προχωρήσει βήματά τινα πρὸς αὐτήν, ἀλλ' αἴφνης εἶχε καταστῆ σύννους, τὴν ἠτένισε καὶ ἀπῆλθε δρομαίως.

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε μὲ πόσον φαιδρὰν ἔκπληξιν ἐδέχθη τὴν προσκλησίν μου! Θριαμβευτικῶς τὴν ὡδήγησα δι' ὅλης τῆς αἰθούσης, ἔλαβον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου δύο ἕδρας κ' ἐκάθησα εἰς τὸν κύκλον τῶν χορευτῶν τῆς μαζούρκας, ἔνθα ἐσχηματίσαμεν τὸ δέκατον ζεῦγος καὶ εὑρισκόμεθα σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ πρίγκιπος, ὅστις φυσικῶς εἶχε τὴν πρώτην θέσιν. Ὡς ἐμνημονεύθη ἤδη, ὁ πρίγκιψ ἐχόρευε μετὰ τῆς Ἐλισάβετ. Οὔτ' ἐμέ, οὔτε τὴν συγχορεύτριάν μου ἐπεβάρυνον διὰ πολλῶν προσκλήσεων, εἴχομεν λοιπὸν ἐπαρκῆ καιρὸν ὅπως συνδιαλεγώμεθα. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ εἴπω, ὅτι ἡ κυρία μου δὲν διεκρίνετο ἐπὶ ἐκτάκτῳ εὐφραδείᾳ, μετεχειρίζετο μᾶλλον τὸ στόμα της μόνον, ὅπως παράγῃ παράδοξόν τι μειδίαμα, ὅπερ κατεβίβαζε τὸ στόμα της πρὸς τὸν πώγωνα ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοί της ἐτανύοντο πρὸς τὰ ἄνω, ὡσανεὶ ἀόρατος δύναμις εἵλκε πρὸς δύο ἀντιθέτους διευθύνσεις τὸ πρόσωπόν της. Ἀλλὰ δὲν μ' ἐχρησίμευεν ἡ εὐφράδειά της. Μὲ κατέλαβεν, ὡς εἶπον, μοχθηρία καὶ ἡ γείτων μου δὲν ἦτο πεπλασμένη νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃ συστολήν. Ἤρχισα λοιπὸν νὰ ἐπικρίνω ὅλους καὶ ὅλα, πρὸ πάντων δὲ ἠκούιζον τὴν σατυρικήν μου εὐφυΐαν ἐπὶ τῶν νεανίσκων τῆς πρωτευούσης, τῶν δὸν Ζουὰν τῆς Πετρουπόλεως. Ὡμίλουν μετὰ τοσαύτης δεινότητος, καὶ τοιούτου σαρκασμοῦ, ὥστε ἡ χορεύτριά μου ἔπαυσε βαθμηδὸν νὰ μειδιᾷ καὶ ἀντὶ νὰ ὑψῇ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ ἄνω, ἤρχισεν αἴφνης—ἐξ ἐκπλήξεως βεβαίως;—ν' ἀλλοιθωρίζῃ τόσον παραδόξως, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις ὅτι πρώτην τότε φορὰν παρετήρει, ὅτι τὸ πρόσωπόν της εἶχε καὶ ῥῖνα, ἐν ᾧ ὁ γείτων μου, εἰς ἐκ τῶν κομψευομένων, περὶ ὧν ἀνωτέρω εἶπον, μ' ἔβλεπεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὡς ἠθοποιός, ἐπὶ σκηνῆς ἐξυπνῶν εἰς ἄγνωστον χώραν ;»

Φλυαρῶν ἐξηκολούθουν συγχρόνως νὰ παρατηρῶ τὸν πρίγκιπα καὶ τὴν Ἐλισάβετ. Τοὺς προσεκάλουν ἀκαταπαύστως εἰς τὸν χορόν, ὀλιγώτερον ὅμως ἔπασχον, ὅτε ἐχόρευον ὁμοῦ. Ἡ λύπη μου δὲν ἦτο πολὺ μεγάλη ὅτε ἐκάθηντο πλησίον ἀλλήλων, συνωμίλουν καὶ ἠτένιζον ἀλλήλους μετὰ τοῦ ἡδέος ἐκείνου μειδιάματος, ὅπερ εἶνε ὡς ἐγκεχαραγμένον ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν εὐτυχῶν ἐραστῶν, ἀλλ' ὅτε ἡ Ἐλισάβετ ἵπτατο διὰ τῆς αἰθούσης μεθ' οἵου δήτινος κομψευομένου, καὶ ὁ πρίγκιψ ἐκάθητο ἔχων ἐπὶ τῶν γονάτων τὸ κυανοῦν *σάλι* της ὅτε ἐφαίνετο εὐφραινόμενος ἐπὶ τῷ θριάμβῳ της καὶ ῥεμβάζων παρηκολούθει αὐτὴν διὰ τῶν βλεμμάτων—τότε, ὦ, τότε ἠσθανόμην ἀνηκέστους βασάνους καὶ ἐκ πείσματος ἐξέφερον τόσον μοχθηρὰς παρατηρήσεις, ὥστε αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν τῆς συγχορευτρίας μου ἀμφοτέρωθεν ἐξικνοῦντο σχεδὸν εἰς τὴν ῥῖνα.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος της καὶ ἡ μαζοῦρκα. Ἤρχισαν ἄλλο εἶδος χοροῦ, τὸ λεγόμενον Confidente. Κυρία τις κάθηται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου, ἐκλέγει ἐκ τῶν ἄλλων κυριῶν μίαν ἔμπιστον καὶ ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς της τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου, μεθ' οὗ θέλει νὰ χορεύσῃ· ὁ χορευτής της τῇ προσάγει κατὰ διαδοχὴν τοὺς χορευτὰς καὶ ἡ ἔμπιστος ἀποποιεῖται αὐτοὺς μέχρις ὅτου τέλος ἀναφανῇ ὁ προορισθεὶς χορευτής.

Ἡ Ἐλισάβετ ἐκαθέσθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου καὶ ἐξέλεξεν ὡς ἔμπιστον αὐτῆς τὴν θυγατέρα τοῦ ξενίζοντος· ὁ πρίγκιψ ἤρχισε ν' ἀναζητῇ τὸν ἐκλεγέντα. Ἀφ' οὗ τῇ παρουσίασε δέκα περίπου νέους (ἡ ἔμπιστος διαρκῶς ἀπεποιεῖτο ἐπιχαρίτως μειδιῶσα) — τέλος ἐστράφη καὶ εἰς ἐμέ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην συνέβη ἐν ἐμοὶ ἔκτακτόν τι, συνεσείσθην καθ' ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἤθελον ν' ἀποποιηθῶ, ἐντοῦτοις ἠγέρθην καὶ προὐχώρησα μετ' αὐτοῦ. Ὁ πρίγκιψ μὲ ὡδήγησε πρὸς τὴν Ἐλισάβετ..... αὐτὴ οὐδ' ἔστρεψε νὰ μὲ ἴδῃ, καὶ ἡ ἔμπιστος ἔσεισεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλήν. Ὁ πρίγκιψ ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ μὲ ἐχαιρέτισε βαθέως, ἴσως διότι τῷ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἡ ἠλιθία ἔκφρασις τοῦ προσώπου μου.

Ὁ χλευαστικὸς οὗτος χαιρετισμός, ἡ ἄρνησις, ἡ ἐκδηλωθεῖσά μοι ὑπὸ τοῦ θριαμβεύσαντος ἀντεραστοῦ μου, τὸ περιφρονητικὸν μειδίαμά του, ἡ ἀδιάφορος ἔκφρασις τῆς Ἐλισάβετ—ὅλα ταῦτα μὲ κατέστησαν ἔξαλλον .....

Προὐχώρησα πρὸς τὸν πρίγκιπα καὶ ἐψιθύρισα πρὸς αὐτὸν μετὰ λύσσης. «Μοῦ φαίνεται ὅτι τολμᾶτε νὰ μὲ περιπαίζετε!» Μὲ προσέβλεψε μετὰ περιφρονητικῆς ἀδιαφορίας, ἔλαβεν ἐκ νέου τὴν χεῖρά μου ὡσεὶ ὅπως μὲ ὁδηγήσῃ πάλιν εἰς τὴν θέσιν μου» καὶ μοὶ ἀπήντησε ψυχρῶς : Ἐγώ, ἐγώ ;

— «Ναί, σεῖς! ἐξηκολούθησα ψιθυρίζων καὶ συγχρόνως ἀκολουθῶν αὐτόν, ναὶ σεῖς, δὲν ἐπιτρέπω ὅμως εἰς οὐδένα φαντασμένον τῆς Πετρουπόλεως, εἰς ἓν νευρόσπαστον!!.....

Ὁ πρίγκιψ ἐγέλασεν ἀθορύβως, σχεδὸν ἐπιεικῶς, ἔθλιψε τὴν χεῖρά μου καὶ εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ : «Σᾶς ἐννοῶ, ἐδῶ ὅμως δὲν εἶνε τὸ μέρος κατάλληλον, κατόπιν ὁμιλοῦμεν».

Καὶ οὕτω μοὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα, ἐπλησίασε τὸν Βισμονκώφ, ὡδήγησεν αὐτὸν πρὸς τὴν Ἐλισάβετ. Ὁ μικρὸς ὠχρὸς ὑπάλληλος ἦτο ὁ ἐκλεχθείς. Ἡ Ἐλισάβετ ἠγέρθη καὶ προὐχώρησε πρὸς αὐτόν.

Ἐκάθησα πάλιν πλησίον τῆς χορευτρίας μου τῆς ἐχούσης τὴν μελαγχολικὴν μυῖαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ἐνόμιζον ἐμαυτὸν ἥρωα, ἡ καρδία μου ἐπάλλετο σφοδρῶς, εὐγενὴς κοχλασμὸς ἀνύψου τὸ στῆθός μου ὑπὸ τὸ *κολλαρισμένον*, ὑποκάμισόν μου ἀνέπνεον ταχέως καὶ βαθέως καὶ ἐξικόντισα αἴφνης πρὸς τὸν κομψευόμενον γείτονά μου βλέμμα τοσοῦτον ὑπεροπτικόν, ὥστε ἐκίνησεν ἀκουσίως τὸν πρὸς ἐμὲ πόδα του.

Εἶτα περιήγαγον τὰ βλέμματά μου εἰς ὅλον τὸν κύκλον τῶν χορευτῶν. Μοὶ ἐφαίνετο δέ, ὅτι δύο ἢ τρεῖς ἐξ αὐτῶν μ' ἐθεώρουν μετά τινος ἐκπλήξεως, ἐν γένει ὅμως δὲν εἶχε παρατηρηθῆ ὁ μετὰ τοῦ πρίγκιπος διάλογός μου.

Ὁ ἀντεραστής μου ἐκάθησε πάλιν εἰς τὴν θέσιν του ἐντελῶς ἡσυχος καὶ μὲ τὸ σύνηθες μειδίαμα ἐπὶ τοῦ προσώπου. Ὁ Βισμονκὼφ ὡδήγησε πάλιν τὴν Ἐλισάβετ εἰς τὴν θέσιν της. Αὐτὴ ὑποκλιθεῖσα πρὸ αὐτοῦ χαριέστατα, ἀμέσως ἐστράφη πρὸς τὸν πρίγκιπα, καί, ὡς μοι ἐφάνη, μετά τινος ἀνησυχίας, αὐτὸς ὅμως εἰς ἀπάντησιν ἐγέλασεν, ἔκαμεν ἐπιχαρίτως χειρονομίαν καὶ ἐφάνη, ὅτι τῇ εἰπέ τι λίαν εὐάρεστον, διότι ἐκ χαρᾶς αὐτὴ ἠρυθρίασε κατεβίβασε τὰ βλέμματα καὶ τὰ προσήλωσε πάλιν ἐπ' αὐτοῦ πλήρη θωπευτικῆς μομφῆς.

Ἡ ἡρωϊκὴ διάθεσις, ὑφ' ἧς αἴφνης κατελήφθην, δὲν μ' ἐγκατέλιπε καθ' ὅλην τὴν μαζοῦρκαν. Εἶχον παραιτήσει ὅμως τὸ σατυρίζειν καὶ ἐπικρίνειν καὶ μόνον ἐκ διαλειμμάτων ἔβλεπον μετὰ ζοφεροῦ καὶ αὐστηροῦ βλέμματος τὴν χορεύτριάν μου· προφανῶς εἶχεν ἀρχίσει νὰ μὲ φοβῆται, καὶ φοβερῶς ἐταράλιζεν ἀκαταπαύστως καμμύουσα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τέλος ὡδήγησα αὐτὴν ὑπὸ τὴν φυσικὴν προστασίαν τῆς μητρός της, εὐσάρκου κυρίας.

Ἀφ' οὗ ἀπήγαγον τὴν πεφοβισμένην νεάνιδα ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε, προὐχώρησα εἰς ἓν παράθυρον, ἐσταύρωσα τὰς χεῖρας καὶ ἀνέμενον τὸ τέλος τῆς πράξεως. Ἀνέμενον πολύ. Ὁ πρίγκιψ διαρκῶς περιεκυκλοῦτο — ναί, περιεκυκλοῦτο ὡς περικυκλοῦται ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἡ Ἀγγλία — παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας, τοῦ νομάρχου καὶ τῶν ἄλλων προσκεκλημένων, καὶ ἐπὶ πλέον δὲν ἠδύνατο χωρὶς νὰ προκαλέσῃ γενικὴν ἔκπληξιν νὰ πλησιάσῃ ἕνα τόσον ἀσήμαντον ἄνθρωπον, ὅσον ἤμην ἐγὼ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτοῦ· ὡς ἐνθυμοῦμαι, ἐχάρην τότε διὰ τὴν ἀσημότητά μου.

Ὅ,τι καὶ ἂν κάμνῃς ἔλεγον κατ' ἰδίαν ὁσάκις ἔβλεπον μετὰ πόσης εὐπροσηγορίας ἐστρέφετο ὁτὲ μὲν πρὸς τοῦτο, ὁτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνο τὸ ἀξιότιμον πρόσωπον, ὅπερ ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ τὴν τιμὴν νὰ παρατηρηθῇ ὑπ' αὐτοῦ, ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃς, ἐπὶ τέλους θ' ἀναγκασθῇς νὰ ἔλθῃς πρὸς ἐμέ, σὲ προσέβλεπον.

Ἀπαλλαγεὶς τέλος μετὰ δεξιότητος ὁ πρίγκιψ τοῦ σμήνους τῶν θαυμαστῶν του, μ' ἐπλησίασεν, ἔρριψεν ἀόριστον βλέμμα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔπειτα εἰς τὴν κόμην μου καὶ ἤθελεν ἤδη νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, ὅτε αἴφνης ἔστη, ὡσανεὶ εἶχεν ἐνθυμηθῆ τι.

— Ἄ, ναί, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ, ἀλήθεια, ἔχω νὰ ὁμιλήσω μαζί σας.

Δύο φορτικώτατοι κτηματίαι, οἵτινες ἐπιμόνως κατεδίωκον τὸν πρίγκιπα, ἐνόμισαν, ὅτι προὔκειτο πιθανῶς περί τινος «δημοσίας ὑποθέσεως» καὶ ὑπεχώρησαν μετὰ σεβασμοῦ. Ὁ πρίγκιψ μ' ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος καί με παρέσυρε παράμερα. Ἡ καρδία μου ἐπάλλετο σφοδρῶς ἐν τῷ στήθει.

— Νομίζω ὅτι σεῖς μὲ προσεβάλετε, μοὶ εἶπεν ἰσχυρῶς τονίζων τὴν λέξιν «σεῖς» καὶ παρατηρῶν με μετὰ περιφρονητικῆς ἐκφράσεως, ἥτις ἔτι μᾶλλον ἐξωράϊζε τὸ δροσερὸν καὶ ὡραῖον πρόσωπόν του.

— Εἶπον ὅ,τι ἐσκεπτόμην, ἀπήντησα ὑψῶν τὴν φωνήν.

— Σούτ! σιγά, εἶπεν, ἄνθρωποι καθὼς πρέπει δὲν φωνάζουν, θέλετε βέβκια νὰ μονομαχήσητε μετ' ἐμοῦ ;

— Αὐτὴ εἶνε ἰδική σας δουλειά, ἀπήντησα ἀνορθούμενος.

— Θ' ἀναγκασθῶ νὰ σᾶς προκαλέσω, ἐξηκολούθησεν, ἂν δὲν ἀνακαλέσητε τὸν λόγον σας.

— Ποτὲ δὲν συνειθίζω ν' ἀνακαλῶ τοὺς λόγους μου, ἀπήντησα ὑπερηφάνως.

— Ἔτσι ἔ! παρετήρησε χλευαστικῶς μειδιῶν. Τότε, ἐξηκολούθησε, μετὰ μικρὰν σιγήν. Θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς στείλω ἄυριον τοὺς μάρτυράς μου.

— Πολὺ καλά, ὑπέλαβον ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπαθῶς.

Ὁ πρίγκιψ μοὶ ἔκαμεν ἐλαφρὰν ὑποκλισιν.

— Εἰμπορεῖτε νὰ με θεωρῆτε φανταστμένον, προσέθηκεν ὑπεροπτικῶς βλέπων με, ἀλλ' οἱ πρίγκιπες Ν. οὐδέποτε ὑπῆρξαν νευρόσπαστα. Καλὴν ἐντάμωσιν, κύριε, κύριε Τσουκατουρῖνε!

Μοὶ ἔστρεψε ταχέως τὰ νῶτα καὶ προὐχώρησε πάλιν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, ὅστις εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νάνησυχῇ.

— Τσουκατουρῖνε!... κ' ἐγὼ ὀνομάζομαι Τσουλκατερῖνος . .

Διὰ τὴν τελευταίαν προσβολὴν του οὐδεμίαν εὗρον ἀπάντησιν, ἠρκέσθην μόνον νὰ τὸν παρακολουθήσω διὰ βλέμματος ἀγρίου.

— «Ἐς αὔριον!» ἐψιθύριζον συμπιέζων τοὺς ὀδόντας καὶ ἐστράφην ἀμέσως πρός τινα γνώριμόν μου λοχαγὸν τῶν οὐλάνων, τὸν γέρο-Μπερδαγέρ, τῷ διηγήθην ἐν ὀλίγοις τὴν μετὰ τοῦ πρίγκιπος διαφοράν μου καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ παραστῇ μάρτυς μου.

Ἀμέσως ἐδέχθη τὴν αἴτησίν μου καὶ οὕτω ἀπῆλθον οἴκαδε.

[Ἕπεται συνέχεια.]

(ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΕΦ).

ΔΙΑΤΙ ΔΕΝ ΗΞΕΥΡΩ ΑΓΓΛΙΚΑ

Τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς μεθόδου τῆς ὁποίας ἔκαμα χρῆσιν, μεθόδου θελκτικῆς μὲν ἀλλ' οὐχὶ ἀκινδύνου.

Διέτριβον ἐν Ἱερσέῃ καὶ ἕως τότε οὐδόλως εἶχον αἰσθανθῆ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθω τὴν γλῶσσαν τοῦ Σακισπήρου καὶ τοῦ κ. Γλάδστωνος· πρῶτον μὲν διότι ἐν τῇ πόλει ἦτο γνωστὴ ἡ γαλλική, καὶ δεύτερον, διότι αἱ καλλοναὶ τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης μοὶ ἀπεκαλύπτοντο μόνον ἑκάστην πρωΐαν ὑπὸ νησιωτῶν τινων, οἵτινες διὰ βραγχνῆς φωνῆς μὲ ἠρώτων :

— How are you, sir ?

Τοῖς ἀπεκρινόμην :

— Very well, thank you ! Καὶ ηὐχαριστοῦντο, ἐγὼ δὲ ἤμην ἡσυχος ὅλην τὴν ἡμέραν.

Καὶ ἄλλη παρατήρησις ἐπέτεινε τὴν πρὸς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἀδιαφορίαν μου.

Ὁ *Φίγκαρο*, ὅστις εἶχε σπουδάσει τ' ἀγγλικὰ ἐν Λονδίνῳ διισχυρίζεται, ὅτι τὸ *Γκόδεμ* εἶνε ἡ βάσις τῆς γλώσσης. Ἐὰν ἐδιδάσκετο τ' ἀγγλικὰ ἐν Ἱερσέῃ θὰ ἐνόει ὅτι τὸ βάθος τῆς γλώσσης εἶνε τὸ γὲς τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὸ θῆλυ μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου. Πᾶν ζήτημα ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔτι ἑκάστη κομψὴ μὶς λύει δι' ἑνὸς γές, ὅπερ συνοδεύει ἐπιχαρίτως διὰ μειδιάματος.

Ἐν τούτοις, χειμερινήν τινα ἑσπέραν, ἡ μὶς Ἄννα Χάρτλεϋ, ἡ θυγάτηρ τοῦ οἰκοδεσπότου μου, μὲ ἠρώτησεν ἂν ἤθελον νὰ μὲ διδάξῃ ἀγγλικά.

Ἡ Ἄννα εἶχε μεγάλους γαλανοὺς ὀφθαλμούς, μετὰ μακρῶν βλεφαρίδων, πυκνὴν μέλαιναν κόμην (ἦτο ἰρλανδὶς) καταπίπτουσαν εἰς μακρὰς πλεξίδας ἐπὶ

τῶν ὤμων της. Κατὰ θελκτικὴν ἀντίθεσιν ἡ χροιὰ αὐτῆς εἶχε τὴν ἀπαράμιλλον λευκότητα τῆς χιόνος. Ἡ φωνὴ αὐτῆς ἦτο μουσικὴ γοητευτικὴ ἀφελείας καὶ ἀγαθότητος, ἐνυπῆρχε δ' ἐν αὐτῇ τοσαύτη παιδικὴ αἰδώς, τοσαύτη νεότης ψυχῆς, ὥστε τὸ αἷμα ἀνήρχετο εἰς τὸ πρόσωπόν της ὁσάκις ἀπέτεινον αὐτῇ τὸν λόγον. Εἶχε δ' εὐθυτενές, εὔκαμπτον, κατάμεστον χάριτος τὸ σῶμα καὶ ἦτο μόλις δεκαοκταέτις.

Ὅτε λοιπὸν ἡ Ἄννα μὲ ἠρώτησεν ἂν ἤθελον νὰ μάθω μαζί της τ' ἀγγλικά, ἐνόμισα ὅτι μετηνέχθην εἰς τὸν παράδεισον τοῦ Μωάμεθ καὶ ἀπήντησα γὲ μετὰ ζήλου τοιούτου, ὅστις προὐκάλεσεν ἠδὺ αὐτῆς μειδίαμα καὶ τῇ παρέσχε λαμπρὰς ἐλπίδας περὶ τῆς προόδου τοῦ μαθητοῦ της.

Καὶ ἐκαθήσαμεν ἐγγὺς ἀλλήλων παρὰ τὴν μεγάλην τράπεζαν.

Ἔλαβε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐν Ἀγγλίᾳ καλούμενον βιβλίον, τὴν *Βίβλον*, καὶ ἀνοίξασα αὐτὴν μετὰ τῆς ἁρμοζούσης εἰς τὴν περίστασιν ἐπισημότητος ἐξέτεινε τὴν ἀβρὰν αὐτῆς χεῖρα ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος.

Ἀ! τί ὡραία χείρ, τί λαξευτοὶ δάκτυλοι καὶ τί ὡραῖοι ὄνυχες, οἵτινες ὡμοίαζον πρὸς μικρὰ πέταλα ῥόδου σκορπισθέντα ἐπὶ τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου!

Ἤρχισεν, ἐκτείνουσα τὸν δάκτυλον ἐφ' ἑκάστης λέξεως, ὅπως μὲ κάμῃ νὰ ἐννοήσω τὴν μετάφρασιν:

«Ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

— Ὦ! δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ καλλίτερο πρᾶγμα ποῦ ἔκαμε, εἶπα.

Ἐπειδὴ δὲ μὲ ἠρώτησε διὰ σοβαροῦ βλέμματος.

—Τὸ ὡραιότερον καὶ τελειότερον πρᾶγμα ποῦ ἔπλασε, μὶς Ἄννα, εἴσθε σεῖς.

— Ἄου! αὐτὸ εἶνε βλασφημία.

— Εἶνε ἀλήθεια ὁλοφάνερη.

Ἡ Ἄννα ὕψωσε τὸν δάκτυλόν της, τὸν μικκύλον δάκτυλον, εἰς σημεῖον ἀπειλῆς, ἀμέσως δὲ ἡ εὐρεῖα αὐτῆς περιχειρὶς κατέπεσεν ἀφεῖσα γυμνὸν τὸν καρπὸν τῆς χειρός, ῥοδόλευκον, παχυούλον, δροσερόν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ κυρία Χάρτλεϋ ἀγαθὴ καὶ μειδιῶσα ὡς πάντοτε, ἔφερε τὴν τεῖοδόχην, εἰς ἣν ἔχυσε τὸ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ζέον ὕδωρ.

Μᾶς παρετήρησε μετ' ἐνδιαφέροντος ἐν ᾧ ἐγὼ ἐπανελάμβανον καρτερικῶς τὰς πρώτας λέξεις, ἃς ἡ μὶς Ἄννα μοὶ εἶχε συλλαβίσει.

— Πῶς σᾶς φαίνεται, θὰ μάθετε; μὲ ἠρώτησεν ἡ κυρία Χάρτλεϋ.

— Ἐλπίζω, κυρία, θὰ βάλω ὅλα τὰ δυνατά μου.

— Ἡ Ἄννα δὲν εἶνε σοβαρά, εἶνε παιδὶ ἀκόμη.

Δυστυχὴς Ἄννα! αὐτὴν ἐμέμφετο!

Ἔλαβεν ἐν σιγῇ τὸν κυαθίσκον τοῦ τείου, ἔβρεξεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ χείλη της καὶ ἔρριψε πρός με βλέμμα σημαῖνον: Ἀκούετε;

Ἠθέλησα νὰ διαμαρτυρηθῶ, ἀλλὰ τάχεως ἐνόησα ὅτι ἡ εὐγλωττία μου ἤθελε μὲ παρεκτρέψει εἰς τὸ νὰ εἴπω κᾶτι, ὅπερ δὲν ἔπρεπε νὰ εἴπω, καὶ ἐξηκολούθησα τὸ μάθημά μου.

Καὶ πῶς νὰ εἰξεύρω ἐκ προτέρων τί ἔμελλον νὰ εἴπω; Οἱ μακροὶ πλόκαμοι τῆς Ἄννης προσέφαυον τὸ πρόσωπόν μου· ἠσθανόμην τὸν ὦμόν της παρὰ τὸν ἰδικόν μου· οἱ ὀφθαλμοί της, οἱ ὡραῖοι γαλανοὶ ὀφθαλμοί της, ἐσταμάτων ἐπὶ τῶν ἰδικῶν μου καὶ πάντοτε γλυκὺ μειδίαμα συνώδευε τὰ βλέμμα.

Οὕτω μ' ἐθεώρει ὁσάκις προσεπάθει νὰ μὲ διδάξῃ δυσκολίαν τινὰ τῆς προφορᾶς· τότε, ἐξ ὑπερβολικοῦ ζήλου βέβαια, ἤνοιγε τὰ ὡραῖα χείλη της καὶ ἐδείκνυε τοὺς μικροὺς ὀδόντας της, οἵτινες ὡμοίαζον πρὸς μαργαρίτας ἐσφηνωμένους εἰς τοπάζια.

Ποσάκις, κακεντρεχῶς, ἐζήτησα νὰ μοὶ ἐπαναλάβῃ ἀγνοῶ ὁποίαν δύσκολον φράσιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνάμην ν' ἀρθρώσω ἄχρι τέλους!

Ἐπρόφερον κακῶς ἐπίτηδες, αὕτη δὲ ἐγέλα, καὶ εἶχε μελῳδικώτατον τὸν γέλωτα ἐπαναλαμβάνουσα δὲ τὴν φράσιν ἔκαμνε χαριεστάτους τινὰς μορφασμούς, οἵτινες καθίστων αὐτὴν ἀκόμη θελκτικωτέραν.

Ἀπήλαυον τοῦ βλέμματός της, ἀνέπνεον τὴν ἀναπνοήν της καὶ δὲν εἴξευρον πλέον διόλου τί μοι ἔλεγεν.

Ἐνίοτε ἐλησμονοῦμεν τὸ μάθημα· ἡ Ἄννα διεκόπτετο καὶ ἔμενε ῥεμβῶδης.

Αἴφνης δὲ ἀνένηφεν ἐκ τῆς ῥέμβης αὐτῆς.

— Ποῦ εἴμεθα; ἔλεγε.

Μήπως τὸ ἤξευρον ἐγὼ ποῦ ἤμεθα; Ἐγὼ ἐφρόντιζον μόνον νὰ θεωρῶ τοὺς ὡραίους ὀφθαλμούς της, τὴν κατατομὴν τοῦ προσώπου της, τὸν γλαφυρὸν τράχηλόν της, ἐφ' οὗ κατέπιπτον μικραὶ οὖλαι πλεξίδες.

Ἡ μήτηρ αὐτῆς, κυρία Χάρτλεϋ ἐπανελάμβανε τὴν ἐρώτησίν της.

— Μανθάνετε;

— Εἶνε πολὺ ἀφῃρημένος, ἀπεκρίνετο ἡ Ἄννα.

Ὦ Ἄννα, ποῖος πταίει;

Ἐνίοτε ἀνυπομόνει· ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ἐθεώρουν αὐτὴν ἐν σιγῇ, μοὶ εἶπεν αἴφνης.

— Τί σκέπτεσθε;

— Σᾶς, Ἄννα.

— Ἐμέ;

— Σᾶς ἀγαπῶ, Ἄννα.

Προσεπάθησα νὰ λάβω τὴν χεῖρά της, ἀλλ' αὕτη ἀνηγέρθη ἡσύχως, ἄνευ ὀργῆς.

— Σιωπήσατε! Δὲν εἰμπορεῖτε νὰ μὲ ἀγαπήσετε καὶ δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀγαπήσω. Σεῖς οἱ ξένοι τὰ ἴδια λέγετε εἰς ὅλας τὰς νέας.

— Αἴ, καὶ τί μὲ μέλει τί κάμνουν οἱ ἄλλοι ξένοι; Δὲν τὸ ἐννοεῖτε, Ἄννα, ὅτι σᾶς ἀγαπῶ; Μήπως ἡ ταραχή μου, ἡ σιωπή μου, δὲν μαρτυροῦν τὸ αἴσθημά μου; Εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ σᾶς ἀγαπῶ, ἀφ' οὗ δύο μῆνας σᾶς βλέπω πλησίον μου, καὶ ὅταν κλίνωμεν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς τὸ βιβλίον ἀναπνέω τὴν ἀναπνοήν σας καὶ ἡ κόμη σας ψαύῃ τὴν παρειάν μου; Πῶς δὲν σᾶς τὸ εἶπα πρότερον; Ἐφοβήθην μήπως σᾶς δυσαρεστήσω καὶ χάσω καὶ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν. Ἀλλὰ δὲν τὸ ἐνοήσατε, Ἄννα;

Ἀπεμακρύνθη καὶ πάλιν καὶ θεῖσα τὴν κεφαλήν της ἐντὸς τῶν δύο χειρῶν της ἐξερράγη αἴφνης εἰς λυγμούς.

— Ἄννα, Ἄννα! Οἱ λόγοι μου σᾶς λυποῦν, ὁ ἔρως μου σᾶς προσβάλλει; ἐφώνησα.

Ἠθέλησα νὰ ἐξαγάγω τὴν κεφαλήν της ἐκ τῶν χειρῶν της καὶ ν' ἀποθέσω τὸ πρῶτον φίλημα ἐπὶ τοῦ ἀγνοῦ της μετώπου· ἀλλ' ἐστράφη πρός με, δακρυβρέκτους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μειδιῶσα διὰ μέσου τῶν δακρύων της.

— Ἀργότερα, ἀργότερα θὰ ὁμιλήσωμεν.

— Εἴσθε δυσαρεστημένη;

— Ὄχι, σᾶς νομίζω τίμιον ἄνθρωπον, ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ τίποτε ἀκόμη. Ἀφῆτέ με, εἰμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἡ μητέρα μου καὶ ἂς μὴν ἴδῃ τὴν ταραχήν μου καὶ τὰ δάκρυά μου.

Ἐπειδὴ δ' ἐπέμενον.

— Σᾶς παρακαλῶ πολύ, εἶπε μεθ' ἱκετευτικοῦ τόνου.

Δὲν προέλαβον οὔτε νὰ ὑπακούσω οὔτε ν' ἀπαντήσω, διότι ὁ Βόβ, ὁ κύων ὥρμησεν εἰς τὴν θύραν φαιδρῶς ὑλακτῶν· ὁ κύριος Χάρτλεϋ, ὁ πατὴρ τῆς Ἄννας, ἐπέστρεφεν ἀποροδοκήτως ἀφ' οὗ διέτριψε δύο μῆνας ἐν Δουβλίνῳ.

Ἡ Ἄννα ἔδραμεν εἰς τὴν ἀγκάλην, ὁ πατὴρ ἐφίλησε τὴν κόρην του ὡς θὰ τὴν ἐφίλουν ἐγὼ αὐτός, καὶ εἶδε μὲν τὰ δάκρυα τῆς Ἄννας, ἀλλ' ἐνόμισεν αὐτὰ προελθόντα ἐκ τῆς συγκινήσεώς της.

Ἡ παρουσία μου ἦτο ὅλως ἀνωφελής· ἀπεσύρθην λοιπὸν καταρώμενος τὸν καλὸν καιρόν, ὅστις ἐπέτρεψεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Σουθαμπτῶνος νὰ ἐλλιμενισθῇ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

Τὰ μαθήματα δὲν ἐπανελήφθησαν πλέον· μεγάλαι προπαρασκευαὶ ἐγένοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἡ Ἄννα σοβαρὰ μοὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι εἶχεν ἀποφασισθῇ ἡ τύχη της· ἀδελφός τις τῆς μητρὸς αὐτῆς εἶχεν ἐπανέλθει πλουσιώτατος ἐξ Αὐστραλίας. Ὁ θεῖος οὗτος εἶχεν υἱόν, ὁ δὲ γάμος εἶχεν ἀποφασισθῇ· ἐπρόκειτο περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν γονέων της, οἵτινες ἦσαν γέροντες ἤδη καὶ οὐχὶ εὔποροι, κτλ. κτλ.

Ὡμίλησεν ἐπὶ μακρόν· ἐγὼ ἤκουον χωρὶς νὰ τὴν διακόψω, θκυμάζων τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς αἱ νεάνιδες μεταμορφοῦνται καὶ γίνονται σοβαραί.

— Μία ἄλλη θὰ σᾶς μάθῃ ἀγγλικά.

— Ἡ ἄλλη δὲν θὰ εἴσθε ὅπως σεῖς, Ἄννα, εἶπον θεωρῶν εἰσέτι τὸ ὡραῖον λατρευτὸν πρόσωπον καὶ τὸν θησαυρόν, ὃν ἔχανον.

Ἀπῆλθον τῆς οἰκίας τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, μὴ θέλων νὰ μείνω πλέον ὑπὸ τὴν στέγην τῆς Ἄννας πρὸ πάντων δὲ μὴ θέλων νὰ εὑρεθῶ ἀντιμέτωπος μὲ τὸν μνηστῆρά της.

Ἐπέστρεψα εἰς Παρισίους, ὅπου ἔζησα ἐπὶ δύο μῆνας ἐν βαθείᾳ λύπῃ, ἀδυνατῶν ν' ἀποσείσω τὴν ἀνάμνησιν τῆς περικαλλοῦς διδασκαλίσσης μου.

Ἡμέραν τινά, ὑπείκων ἀγνοῶ εἰς ὁποῖον ἀπαίσιον προαίσθημα ἐπέστρεψα εἰς Γερσέην θέλων νὰ ἴδω ἐσχάτην φορὰν τὴν νῆσον, ἐξ ἧς ἀπεκόμισα τόσον σκληρὰς καὶ γλυκείας συγχρόνως ἀναμνήσεις, νὰ διέλθω καὶ πάλιν ὑπὸ τὰ παράθυρα ἐκείνης, ἣν τοσοῦτον ἠγάπησα, νὰ ῥίψω πανύστατον βλέμμα ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἐν ᾗ τόσον γλυκείας διῆλθον στιγμάς.

Ἀλλὰ μόλις ἀπεβιβάσθην εἰς τὸν λιμένα, ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῆς ἀφίξεως τῶν ἐπιβατῶν, τῶν ἀποβιβαζομένων ἐμπορευμάτων, ἤκουσα φωνὴν ὀξεῖαν ἐφημεριδοπωλῶν δεσπόζουσαν τοῦ θορύβου φωνήν, κραυγάζουσαν:

— Ἡ ἐφημερὶς καὶ ὁ θάνατος τῆς κυρίας Ζ.

Τό μέτωπόν μου ἐκαλύφθη ὑπὸ παγεροῦ ἱδρῶτος καὶ ἔμεινα ἐν τῇ θέσει μου ὡς ἐνεός.

Ἔλαβον ἐν τάχει τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀνέγνων μετὰ φρίκης τὰ ἑπόμενα:

«Φρικῶδες δυστύχημα ἐβύθισεν εἰς μεγάλην λύπην τὴν πόλιν ἡμῶν. Νεαρὰ γυνή, περικαλλεστάτη, συζευχθεῖσα πρὸ μηνὸς μετά τινος πλουσίου Ἰρλανδοῦ, τοῦ κ. Ζ., ἐκρημνίσθη χθὲς ἀπὸ τοῦ ἑξώστου τοῦ κοιτῶνός της καὶ ἔθραυσε τὸ κρανίον της ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου.

«Ἡ δυστυχής, νομίσασα ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποτείνῃ μομφήν τινα εἰς τὸν σύζυγόν της ἐπιστρέψαντα ἐν καταστάσει μέθης ἐρραπίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἔνεκα τῆς κτηνώδους διαγωγῆς τοῦ συζύγου της ἡ ταλαίπωρος γυνὴ παρωρμήθη εἰς τὴν ἀπονενοημένην ταύτην πρᾶξιν.

Ἡ κηδεία αὐτῆς γενήσεται σήμερον τὴν μεσημβρίαν».

Ἦτο δὲ τότε ἡ δευτέρα μ. μ. ὥρα.

Τρέχω εἰς τὸ νεκροταφεῖον· εἰς τῶν νεκροθαπτῶν ἀπήρχετο τὴν σκαπάνην ἔχων ἐπ' ὤμου καὶ φαιδρὸν μέλπων ἀσμάτιον. Εἶχε ῥίψει τὰς τελευταίας πτυαρίας τοῦ χώματος ἐπὶ τοῦ νεκροῦ σώματος τῆς ἀγαπητῆς μου Ἄννας.

Τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ ὁδηγήσῃ πλησίον τοῦ τάφου, ὅπου πρὸ ὀλίγου εἶχε ταφῇ τὸ ὡραῖον καὶ ἐπέραστον πλάσμα, ἐγονυπέτησα καὶ ἔκλαυσα ἐπὶ μακρόν.

Τὴν ἐπαύριον ἀπῆλθον ἐν σπουδῇ ἐκ Γερσέης. Οὐδέποτε δὲ πλέον ἐπέστρεψα. Ἰδοὺ διατί δὲν εἰξεύρω ἀγγλικά.

(Eugène Paz).

*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἀναβάλλοντες τὰς μικρὰς φιλολογικὰς εἰδήσεις διὰ τὸ προσεχές, κρίνομεν καλὸν νὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὰ κυριώτατα μέρη τῶν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἀρχαιολόγου αἰδεσίμου J. Hirst δημοσιευθέντων ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ Athenæum περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν.

«...Ἔτι περαιτέρω ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν Τίρυνθι μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἀναχώρησιν τοῦ Δος Σλεῖμαν. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ὀχυρὸν ἀνάκτορον, ὅπερ ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου περιγραφόμενα, ἀνῳκοδομήθη ἐπὶ βράχου ὑψουμένου ἀποτόμως τῆς πεδιάδος εἰς ὕψος πέντε ἢ ἓξ μέτρων. Πρὸς ἐπαύξησιν δὲ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὀχυρότητος ἐπεσωρεύθησαν πελώριοι ἀργοὶ λίθοι. Σήμερον δὲ μόνον, ὅτε μετεστοπίσθη ἡ καλύπτουσα τοὺς ἐπὶ τῶν θεμελίων τούτων ἀνεγερθέντας ἐξωτερικοὺς τοίχους εὐρεῖα ἐπίχωσις, ὁ D. Dörpfeld, ὁ ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ λογίου ἐντεταλμένος τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐργασίας, ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς οἰκοδομικῆς ταύτης τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων. Πεντακόσια περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ ἔκειτο ἤδη ἐρείπιον κατακρημνισθὲν ὑπὸ τῶν Ἀργείων καὶ ἴσως θὰ ὑπῆρχε χίλια ἔτη καὶ πλείω πρὸ τοῦ σωτηρίου ἔτους. Ἀναμφιβόλως εἶναι τὸ ἀρχαιότερον κτίριον τῆς Εὐρώπης καὶ συνεπῶς ἄξιον μεγίστου ἐνδιαφέροντος. Ὁ Leake, οὐ ἡ περιγραφὴ εἶναι ἀντιγεγραμμένη ἐν τοῖς νεωτέροις Ὁδηγοῖς, ὁρίζει τὸ πλάτος τῶν τοίχων εἰς 20 μέχρις 25 ποδῶν. Ἐν τούτοις ὁ D. Dörpfeld μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι τὸ πλάτος αὐτῶν συνίστατο ἐκ 40 ποδῶν. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ κ. Φίλιος, ὅτε διετέλει ἔφορος τῶν πρότερον γενομένων ἐκεῖ ἀνασκαφῶν, ἐβεβαίου, ὅτι εἴς τι μέρος οἱ τοῖχοι εἶχον δέκα μέτρων πάχος. Ἀλλ' ἡ νεωτάτη ἀνακάλυψις, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖσε μεταβάσεώς μου, σύγκειται ἐκ μιᾶς ἐξωτερικῆς κλίμακος ἐξήκοντα βαθμίδων καὶ μιᾶς σειρᾶς θολοσκεπῶν δωματίων ᾠκοδομημένων ἐντὸς τοῦ πάχους τοῦ τοίχου καὶ εἰς 20 μόνον πόδας ὑπὲρ τὸ ἔδαφος. Αἱ ἤδη ἀποκαλυφθεῖσαι βαθμῖδες ὑψοῦνται ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἐκ βράχων χαρακώματος τῆς πρὸς τὴν εἰς Ναύπλιον ἄγουσαν ἀμαξιτὸν ὁδὸν εἴτε πρὸς τὴν θάλασσαν. Αἱ βαθμῖδες αὗται μὴ ὁμοιάζουσαι τὰς ὑψηλὰς καὶ διασκελιστικὰς τὰς ἐν τοῖς κτιρίοις τῶν κλασικῶν χρόνων τεθειμένας πρὸς ἀρχιτεκτονικὸν ἐξωραϊσμόν, εἶναι πολὺ χαμηλαὶ καὶ εὐανάβατοι ὡς αἱ ἀρχαιότεραι βαθμῖδες, ὧν ὁ ῥυθμὸς καὶ ἡ διάταξις ὑποτίθενται Αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς.

Τὰ καθαρισθέντα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἓξ δωμάτια τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, τῆς ἀπέναντι τῆς οἰκίας τοῦ Καποδιστρίου, ἔχουσιν εἴκοσι ποδῶν περίπου μῆκος καὶ δώδεκα πλάτος, καὶ ὡς ὅλα τὰ ἐπὶ τῶν θεμελίων τῆς ἀρχαϊκῆς ταύτης οἰκοδομῆς κτίρια, εἶναι θολοσκεπῆ δι' ἀξέων βράχων στενῶς προσηρμοσμένων καὶ προσκλινῶν ἔσωθεν ἄνευ ἀκρογωνιαίων λίθων. Οὗτω δὲ ἀπέμενεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἀναποφεύκτως ἀνώμαλός τις σχισμάς, δι' ἧς εἰσήγετο φῶς καὶ ἀπέθρωσκεν ὁ καπνός, ἀλλ' οἱ ἀκανονίστως προσηρμοσμένοι τοῖχοι τῆς ἀρχαϊκῆς ταύτης ὀροφῆς, τοῦ χρόνου πρυτόντος, ὑπέκυψαν εἰς τὸ βάρος καὶ πίπτοντες πρὸς τὰ ἔσω ἐπλήρωσαν τὰ δωμάτια διὰ συντριμμάτων, ἅπερ μέχρι τοῦδε δὲν ἐξετάσθησαν. Ἐπί τινος ἑστίας ἀνεκαλύφθη ἀχώνευτος τέφρα ξύλων πάντη ὁμοία εἰς νεοκαῆ τέφραν ξυλανθράκων. Περὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ἀνακτόρου, ἅτινα κατέχουσι τὸ ὀροπέδιον εἴτε τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ βράχου, δὲν θέλω ὁμιλήσῃ, διότι θέλουσι περιγραφῇ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Δος Σχλεῖμαν ἐκδοθησομένῳ τόμῳ. Μοὶ ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ εἰκάσω ὅτι τὰ κατώτερα ταῦτα δωμάτια ἦσαν κατειλημμένα ὑπὸ τῆς φρουρᾶς ἢ τῶν δούλων, ὡς τὰ διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ δούλους ἀψιδωτὰ ὑπόγεια τοῦ ἀνακτόρου τῶν Καισάρων τῆς Ῥώμης. Ἴσως ἐχρησίμευον ὡς καταφύγια ἐν κινδύνοις καὶ κατείχοντο πρὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἀνακτόρου. Ἐντὸς τῆς αὐτόθι ἀκροπόλεως ἀνευρέθη βωμὸς κεχωσμένος ἡμισυ μέτρου εἰς τὴν γῆν μὲ τὰς πλευρὰς κεκονιαμένας. Ἦτο ἀφιερωμένος τοῖς ὑποχθονίοις θεοῖς.

*

Ἐν Ὀλυμπίοις εὗρον ἀντιπρόσωπον τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως ἐλθόντα ἐκ Βερολίνου πρὸς παραλαβὴν τοῦ κλήρου τῶν διπλῶν ὀρειχάλκων καὶ μαρμάρων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπιτρόπων προσδιορισθέντων. Οὐδὲν ὅμως ἢ ὀρειχάλκινα τεμάχια καὶ ἀρχιτεκτονικὰ κοσμήματα, οὐδὲν δηλ. λόγου ἄξιον μαρμάρινον ἄγαλμα παρεχωρήθη τῷ Βορείῳ μουσείῳ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἀφιλοκερδῶν μόχθων τῶν Γερμανῶν, οἵτινες ἐδαπάνησαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους οὐχὶ 30,000 λιρῶν, ὡς ἀναφέρει ὁ Murray ἀλλ', ὡς ἐγὼ γνωρίζω ἐκ θετικῆς πηγῆς, πλείους τῶν 50,000 λιρῶν. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι εὗρον ἐξαίρετον ἁμαξιτὸν ὁδόν, καθ' ὅλην τὴν ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον ἀπόστασιν ἀποπερατωθεῖσαν μόλις τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐνῷ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἡ γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου εἶχεν ἤδη ἐξομαλυνθῇ διὰ τοὺς στρωτῆρας· παραδίδοται δὲ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ τὸν Ὀκτώβριον.»

ΦΥΛΛΟΞΗΡΑ ΚΑΙ ΧΟΛΕΡΑ.

Τὰ εἰς *ρα* παροξύτονα, — βεβαίως θὰ νομίσητε, ὅτι ἐπιδίδομαι εἰς γραμματικὰς μελέτας, ἢ ὅτι ἀναμιγνύομαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ γλωσσολογικὸν ζήτημα, — τὰ εἰς *ρα* παροξύτονα οὐδέποτε ἔσχον καλὴν φήμην ἐν τῇ γλώσσῃ μας. Πάντοτε φοβερόν τι κακὸν ἐγκρύπτεται ὑπὸ τὴν κατάληξίν των. Ἡ φοβερὰ κατάρα, ἡ ἀναιδὴς ἑταίρα, ἡ ἄσπλαγχνος καὶ μυριόνεκρος θήρα ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ σχετικῶς ἀθῳότερα, ἡ ποιητικὴ λύρα καὶ ἡ πολυθέλγητρος χήρα, πολλῶν ἀπέσπασαν καὶ ἀποσπῶσι τὰ δάκρυα....

Ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰ φοβερώτερα τῶν παροξυτόνων τούτων, εἰσὶ τὸ ἀποτρόπαιον ζεῦγος, ὅπερ ἀπειλεῖ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ. Ἡ *φυλλοξήρα* καὶ ἡ *χολέρα*. Ἐξυπνοῦμεν τὴν πρωΐαν καὶ πρὸ τοῦ καφέ μας αὐτοῦ, τοῦ πιστοῦ μελαγχροινοῦ ἐρωμένου μας, λαμβάνομεν τὴν τυχοῦσαν ἐφημερίδα, ἵνα ἴδωμεν τί πρέπει νὰ φοβώμεθα καὶ τί πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν.

— Ἡ χολέρα ἐπιτείνεται εἰς Μασσαλίαν καὶ μετεδόθη εἰς τὸ χωρίον δεῖνα.

Ἐρωτῶμεν ἀμέσως: Πρὸς ἀνατολὰς τῆς μαστιζομένης πόλεως εὑρίσκεται τὸ χωρίον αὐτό; Δήλα δὴ τὸ βῆμα, ὅπερ ἐποίησεν ὁ κατηραμένος τῆς ἐπιδημίας πούς, ἔρχεται, ἢ φεύγει ἀφ' ἡμῶν;

Καί, ἢ ἡσυχάζομεν μέχρι τῆς ἐπαύριον,

ἢ σκεπτικοὶ ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνησυχαστικῆς εἰδήσεως.

*

Καὶ ἀμέσως τὸ ὅμμα ἀναζητεῖ ἄλλην εἴδησιν.

— Γράφουσι τίποτε ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν περὶ φυλλοξήρας ;

— Ἐν τῷ χωρίῳ δεῖνα ἐξηράνθη μία ἄμπελος.

Ἀδιάφορον ἂν ἡ ἄμπελος ἐξηράνθη διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως τῆς φυλλοξήρας. Τρέχει ἀμέσως ὁ ἐπιθεωρητὴς τῆς Γεωργίας, ἐξετάζει τὴν παθοῦσαν, καὶ βλέπει ὅτι αὕτη ἀπεβίωσεν ἐκ γεροντικοῦ μαρασμοῦ. Ἀλλὰ μέχρις ὅτου μᾶς ἀνακοινώσῃ τοῦτο ὁ τηλέγραφος, μυρίαι θλιβεραὶ ἰδέαι βασανίζουσι τὴν κεφαλήν μας.

Οὐδεμία ἄμπελος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀδιαθετήσῃ, οὐδεμία νὰ ξηρανθῇ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τηκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀφορήτου καύσωνος, ξηραινόμεθα ὡς σταφίδες ἀποφυγοῦσαι τὰς νέας πρὸς ἀποξήρανσίν των μεθόδους.

*

Πέρυσι τοὺς αὐτοὺς ὑφιστάμεθα φόβους ὡς πρὸς τὴν χολέραν. Ἠγγέλετο ὅτι εἴς τι λοιμοκαθαρτήριον προσεβλήθη τις ὑπὸ ἀγνώστου νόσου. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν φίλον μας, ὅστις παρεπονεῖτο ὅτι ἔπασχεν, ἔστω καὶ ἕνεκα τοῦ ἀθῳοτέρου νοσήματος. Ἀπεσύρομεν τὴν χεῖρα μετὰ δέους καὶ ὑπόπτως ἐξητάζομεν τὰ βλέμματά του, ἵνα ἀνακαλύψωμεν ἐν αὐτοῖς, οὐχὶ τὴν ὠχρὰν ἀντικατοπτριζομένην μορφήν μας, ἀλλὰ αὐτὸ τοῦτο τὸ εἰδεχθὲς τῆς χολέρας φάσμα. Δυσπίστως ἠνοίγομεν τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιστολάς μας φοβούμενοι μὴ ἀντὶ εἰδήσεων περὶ τῆς ὑγιείας προσφιλῶν ὑπάρξεων, φέρουσιν αὗται μόλυσμα, τὸ ἀπαίσιον μόλυσμα! Καὶ ἂν μᾶς ἔλεγέ τις, ὅτι μόλις ἐλευθεροποιήθη ἐκ τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου, τὸν ἀπεφεύγομεν ἐπιμελῶς ὡς ἀποφεύγουσι τοὺς λωποδύτας οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες.

*

Ὁ δὲ καθημερινὸς τύπος ἐβόα καὶ ἐκραύγαζε λέγων τοιαῦτα :

Πταίει ἡ κυβέρνησις· πταίει ἡ ἀντιπολίτευσις· πταίουσιν ὅλοι! Διατί ; Διότι τόσον καιρὸν μετὰ φόβου ἀναμένομεν τὴν ἐπιδημίαν καί.... αὐτὴ δὲν ἔρχεται.

Καὶ ἤδη ἐπαναλαμβάνει. Θὰ μᾶς φέρητε τὴν χολέραν! Θὰ μᾶς φέρητε τὴν φυλλοξήραν! Ἡ πρώτη θὰ ἐρημώσῃ τὰς πόλεις μας, ἡ δευτέρα τὰς ἀμπέλους καὶ τὰ βαλλάντιά μας. Κατεστράφημεν οἱ ἀτυχεῖς! Ἀλλ' εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς τελευταίας ταύτης φράσεως ἐξεγείρεται ἡ φυλὴ τῶν *γενναίων*.

— Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι τὴν χολέραν, λέγει ὁ εἷς. Καλλίτερα νὰ πάρῃ καὶ μερικούς. Δὲν θὰ κινηθῶ ἂν ἔλθῃ. Οὗτος ἐν τούτοις ἔχει ἑτοίμους τὰς ἀποσκευάς του πρὸς ἀναχώρησιν.

— Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι τὴν φυλλοξήραν· λέγει ὁ ἄλλος. Δὲν ἔχω ἀμπέλια! Καὶ οὗτος μεταβαίνει εἰς τὴν οἰκίαν του, ἵνα κενώσῃ μίαν φιάλην οἴνου ἄνευ τοῦ ὁποίου, ὡς λέγει, δὲν δύναται νὰ ζήσῃ.

Ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ φόβοι ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐπαυξάνονται. Οἱ ἐφημεριδογράφοι κεραυνοβολοῦσι τοὺς ἀκηδεῖς *ἀρμοδίους* καὶ τόσον ἐγείρουσι θόρυβον, ὥστε ἡ ἀνησυχία καὶ οἱ φόβοι μεταδίδονται ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον.

Ἡμεῖς μίαν καὶ μόνην συμβουλὴν δίδομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

— Μὴ φοβεῖσθε!

Οἱ *ἀρμόδιοι* μᾶς προφυλάττουσι καλῶς, διότι ἀγαπῶσι καὶ αὐτοὶ τὴν ζωὴν καὶ τὸ σχῆμά των. Δὶς ἡ χολέρα μᾶς ἠπείλησε καὶ δὶς ἀπεκρούσθη κατησχυμένη. Ἡ φυλλοξήρα δὲν μᾶς ἐπολιόρκησεν ἀκόμη· ἀλλὰ καὶ ἂν προβῇ μέχρις ἐκεῖ, θ' ἀναγκασθῇ μόνη της νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν.

*

Συνάγομεν δὲ καὶ τὸ ἑξῆς συμπέρασμα ἐξ ὅλου τούτου τοῦ θορύβου. Ὅπως φωνάζομεν διὰ τὴν χολέραν καὶ τὴν φυλλοξήραν παρομοίως σφαλλόμεθα καὶ διὰ τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς κλυδωνιζομένης πολιτείας μας!

Ἔρχεται ἡ χολέρα! ἐνέσκηψεν ἡ φυλλοξήρα! Καὶ ἔπειτα ἀποδεικνύεται ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον συμβαίνει.

Μήπως ἄρά γε καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ συμβαίνει τὸ αὐτό ;

Μήπως διὰ τοῦ φακοῦ τοῦ φόβου, ὅλα παρ' ἡμῖν ἐπίσης μεγεθύνονται, ἐνῷ σχετικῶς εἶνε μικρὰ καὶ ἐλάχιστα ;

Μήπως παριστάνομεν ὅλοι ὁμοῦ τὴν κωμῳδίαν *Πολὺς θόρυβος διὰ τὸ τίποτε* ;

Ἰμβ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΡΚΑΔΙΟΥ ΓΡΑΦΕΝΤΑ.

Ἐν τῇ περὶ Ἀρκαδίου ἱστορικῇ ἡμῶν διατριβῇ παρελείφθησαν ἀκουσίως πρόσωπά τινα, ἔκ τε τῶν ἐντὸς τῆς Μονῆς φονευθέντων Ἐπιτρόπων, καὶ διακεκριμένων στρατιωτῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἔξω προσεπιδραμόντων ἀνδρείων ὁπλαρχηγῶν. Ἐνῷ δ' ἐλέγομεν ὅτι δώδεκα ἦσαν οἱ φονευθέντες ἐπίτροποι, ἀνεφέραμεν ἐκ παραδρομῆς μόνον τοὺς ἑκτὼ ὀνομαστί.

Εἷς δηλαδὴ τῶν φονευθέντων ἐπιτρόπων ἐντὸς τῆς Μονῆς ἦτο καὶ ὁ Δ. Σκορδίλης, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει καὶ τὸ ἐν Κρήτῃ ᾀδόμενον δημῶδες ᾆσμα ὧδέ πως.

«Κ' ἔνας Σκορδίλης πίτροπος ἀπὸ τοὺς Μαγαρίταις
τῶς ἔλεγε, μωρὲ παιδιά, νὰ μὴ παραδοθῆτε,
κάλλια νἀφήσωμ' ὀρφανά, τσὴ πόρταις τῶν ἀνθρώπω
παρὰ νὰ ποῦν ἐπήραμε ψωματινὰ τὸν ὅρκο».

Ἐπίσης καὶ ὁ Ντελῆ Δράκος, ἀνὴρ στρατιωτικὸς φέρων βαθμὸν πεντακοσιάρχου, ὅστις μετ' ὀλίγων συμπολεμιστῶν του ἐξῆλθε δὶς ξιφήρης· περικυκλωθεὶς δὲ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων δευτέραν ἔφοδον, ἐφονεύθη ἐγγὺς τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ· περὶξ δὲ τῶν πτωμάτων των, ἐκεῖντο ἐκτάδην κατακερματισμένα ὑπὸ τῆς σπάθης των καὶ δεκαεπτὰ πτώματα ἐχθρῶν.

Ἐκ δὲ τῶν ἕξω προσεπιδραμόντων πρώτων ὁπλαρχηγῶν ἦσαν ἔτι ὁ Γ. Καλλέργης, ὁ Α. Μπογιατζόγλους, ὁ Ἐπιμ. Μαρούλης καὶ ὁ Ἀντ. Λίτινας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΦΩΤΑΚΗΣ.

ΥΔΡΑ

Γ'.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 342).

Ἐπιγραφαί.—Φιλοκαλίαι.—Εἰκονογραφίαι ἐν οἰκίαις.—Καφὲ ἀμάν.—Μπάρμπα-Λάμπρος.

Καὶ ἀρχαιότητας δ' οὐκ ὀλίγας πλὴν τῶν ἄλλων ἀξιοθέατων ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ὕδρα ὀφειλομένας εἰς τὴν πρὸς ταύτας καὶ τὴν φιλοκαλίαν ἐν γένει μεγάλην τῶν νησιωτῶν τούτων τάσιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας περισυνάγοντες ὅ,τι καλὸν ἀνεύρισκον πανταχοῦ, κατεκόσμουν τὰς αὐλὰς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν. Οὕτως ἐν τῇ μεγάλῃ οἰκίᾳ τοῦ κὺρ Λαζάρου καὶ ἐπί τινος τοίχου κατὰ τὴν εἴσοδον ἐν διακοσμητικῇ γραμμῇ εἶνε ἐντετοιχισμένα ὀκτὼ μάρμαρα, ὧν τὰ ἑπτὰ ἐνεπίγραφα. Ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς :

α.) Στήλη μετ' ἀετωματίου καὶ ἀκρωτηρίων, ὕψους 0,63, πλάτους 0,34, λίθου λευκοῦ, φέρουσα γράμμασι χρόνων Ῥωμαϊκῶν τήνδε τὴν ἐπιγραφήν :

ΜΑΝΙΑ ΧΡΗΣΤΗ
ΧΑΙΡΕ

β'.) Ὁμοία λίθου φαιοῦ ἄνευ ἀετωματίου, ὕψους 9,71, πλάτους 0,41, φέρουσα ἐν ἀψιδωτῷ κοιλώματι νεανίαν ἐπὶ βράχου καθήμενον πρὸς τἀριστερά, ἔμπροσθεν δ' αὐτοῦ παῖδα δύο δόρατα τῇ δεξιᾷ ἔχοντα. Κάτωθεν τούτων ἡ ἐπιγραφή :

ΝΙΚΑΝΔΡΕ ΔΗΜΟ
ΚΡΑΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΕ

Ἡ γλυφὴ τοῦ ἀναγλύφου ἱκανῶς ἐπιμεμελημένη.

γ'.) Ὁμοία μετ' ἀετωματίου καὶ ἀναγλύφων ἀκρωτηρίων, ἔχουσα ἐντὸς ὁμοίου που τῇ ἄνω κοιλώματος τὴν συνήθη σκηνήν, γυναῖκα δηλ. καθημένην πρὸς τὰ ἀριστερά, ἑτέραν δ' ἐκ δεξιῶν προσερχομένην καὶ τὴν ἐκείνης λαμβάνουσαν δεξιάν. Τὸ ὅλον ὕψος 0,61, πλάτους 0,36. Κάτωθεν τῆς παραστάσεως ἡ ἐπιγραφή :

ΛΑΟΔΙΚΗ ΞΑΝΘΙΠΠ
ΟΥ ΛΑΟΔΙΚΙΣΣΑ ΧΡΗΣΤΗ
ΧΑΙΡΕ.

ἡ γλυφὴ ἀξέστου τέχνης.

δ'). Ὁμοία ἀποκεκομμένη τἄνω ὕψους 0,42, πλάτους 0,34, φέρουσα ἐν ἀναγλύφῳ παραστάσει γυναῖκα πρὸς τἀριστερὰ καθημένην καὶ δεξιουμένην τὸν ἐκ δεξιῶν προσερχόμενον νεανίαν. Ὄπισθεν τοῦ νεανίου παῖς μικροῦ ἀναστήματος μετὰ χιαστὶ πρὸ τῆς γαστρὸς συνδεδεμένων τῶν χειρῶν, ὡς παρὰ τὴν καθημένην παιδίσκην, ἀγγεῖον τῇ δεξιᾷ καθειμένη κρατοῦσα, φιάλην δ' ἀνυψοῦσα τῇ ἀριστερᾷ. Κάτωθεν τῆς παραστάσεως ἡ ἐπιγραφή :

ΛΑΟΔΙΚΗ ΧΡΗΣΤΗ
ΧΑΙΡΕ.

Ἡ στήλη αὕτη ἐπὶ τοῦ κυματίου τῆς βάσεως διετήρησεν ἴχνη φυλλώματος κεχρωματισμένου.

ε.) Ὁμοία μετ' ἀετώματος καὶ ἀκρωτηρίων, λίθου φαιοῦ, ὕψους 0,40, πλάτους 0,23. Πρὸς τὸ κάτω τῆς στήλης ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή :

ΜΑΕΡΥΜΝΟΥ
ΝΙΚΟΜΗΔΕΥ ΧΡΗ
ΣΤΕ ΧΑΙΡΕ

Ὁ λίθος τοῦ ἀναγλύφου εἶνε φαιός.

στ'.) Ὁμοία μετ' ἀετωματίου καὶ ἀκρωτηρίου, ὕψους 0,70, πλάτους 0,36, λίθου ἐρυθροῦ πως, ὁμοία τῇ ὑπὸ τῷ σημείῳ δ'. πλὴν τοῦ ἐλλείποντος πρὸς τὰ δεξιὰ μικροῦ παιδὸς ὅνπερ ἔχει ἡ ὁμοία ταύτη· ἡ δ' ἐπιγραφὴ τῆς στήλης ἔχει ὧδε :

ΚΡΟΚΕΑ ΔΡΑΚΟΝ
ΤΟΣ ΓΥΝΗ ΔΕ ΕΡ
ΜΑΙΟΥ ΧΡΗΣΤΗ
ΧΑΙΡΕ

ζ'.) Ἐπὶ λίθου λευκοῦ τὸ ἐπίγραμμα τόδε :

ΑΙΘΗΡΜΕΝΨΥΧΗΝ ΑΥΣΙ
ΞΕΝΕ ΕΧΕΙ ΤΟ ΔΕ ΣΩΜΑ
ΕΜΠΥΡΟΝ ΩΔΕ ΧΘΩΝΦΥΣ
Α ΣΕΑΡΧΕΠΟΛΙΣ

ἡ.) Ἐγγὺς τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐπιγραφῇ ὑπάρχει ἐκ λίθου λευκοῦ ἀσπιδοειδὲς πλαίσιον διαμέτρου 0,36. Ἐντὸς ἀνοίγματος κυκλικοῦ καὶ τούτου, διαμέτρου 0,18 εἶνε ἀναγεγλυμμένη κεφαλὴ λέοντος μετὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς προβαίνοντος ἐργασίας καλῆς.

Τὰ ἐν τῇ αὐλῇ ταύτῃ τῆς οἰκίας Κουντουριώτου δὲν εἶνε βεβαίως εὑρήματα ἐντόπια, ἀλλ' ἀλλοθεν μετακομισθέντα· τινὰ τούτων ἴσως μετηνέχθησαν ἐκ τῶν ἐγγὺς μερῶν ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἴσως καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον μεμακρυσμένων ὅπου εὕρισκον ταῦτα οἱ πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις θαλασσομαχοῦντες ναυτικοὶ τῆς νήσου κάτοικοι. Ἀγνοῶ ἐάν που ταῦτα ἐξεδόθησαν.

Καὶ ἐν τῇ ὡραίᾳ ἐπαύλει Βουδούρη ὅπου πολλὰ δύναταί τις νὰ θαυμάσῃ, ὧν τὰ πλεῖστα ὀφείλονται εἰς τὸν παλαιὸν πλοῦτον τῆς οἰκογενείας ταύτης ὑπάρχουσι κατατεθειμένα τεμάχιά τινα μαρμάρινα. Ταῦτα δ' εἶνε :

α.) Ἐπιγραφὴ ἀναθηματικὴ ἐπὶ λευκοῦ λίθου, ἐκ Σιγείου τῆς Τρωάδος προερχομένη, ὡς εἶνε παραδεδομένον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ φέρουσα τάδε :

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ
ΔΙΟΝΥΣΟΥ
ΕΡΜΙΑΣ ΠΟΣΕΙ
ΔΩΝΙΟΥ ΑΝΕ
ΘΗΚΕΝ ΕΚ ΤΩΝ
ΙΔΙΩΝ ΤΗΝ ΤΕ
ΣΤΟΑΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΕΝ ΑΥΤΗΣ ΟΙΚΟΥΣ
ΔΙΟΝΥΣΩι ΒΑΚΧΕΙ

Τὸ μάρμαρον τοῦτο φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ ἀναφερόμενον ἐν σελ. 11η τῆς Ἱστορίας τῆς νήσου Ὕδρας ὑπὸ Ἀντωνίου Α. Μιαούλη, ὡς βωμὸς τῷ Ποσειδῶνι ἐνεπίγραφος ἐσφαλμένως ἀναγραφόμενος καὶ ἐκ πλάνης προελθούσης ἴσως ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ποσειδωνίου.

Ἐν τῇ αὐτῇ αὐλῇ ὑπάρχει τὸ ἄνω ἡμισυ κορμοῦ γυναικείου ἀγάλματος ἀκεφάλου προερχόμενον ἐκ Μαρωνείας, ἐγγὺς δὲ τούτου καὶ κιονόκρανον καλὸν Ἰωνικὸν ἄξιον λόγου διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἕλικος ἰδιόρρυθμον γλυφὴν ἥτις δεικνύει ὠραιότατα συνεστραμμένον καὶ δεδεμένον κόμβον.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαύλει τῇ θαυμασίᾳ τὴν ἄποψιν ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἐφ' ἧς ἵδρυται πολλὰ καὶ ἄλλα ἀποθαυμάζει τις παλαιὰ κτήματα τῆς οἰκογενείας ἅτινα εὐχαρίστως ἐπιδείκνυσιν ὁ ἀνθηρὸς γέρων, ὁ ἀκμαῖος πρεσβύτης, ὁ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῇ καθ' ἑκάστην παλαιῶν ἡμερῶν ἐνθουσιῶν καὶ ἀκούραστος ὁδηγὸς Ἐλευθέριος Βουδούρης, ὁ ποιητικώτατος μοναστὴς τοῦ βράχου ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου δίκην λάρου λευκή, κατάλευκος ἡ οἰκία αὐτοῦ σὺν τῷ περιβόλῳ, ἑτοιμάζεται, νομίζετε, νὰ ῥιφθῇ πρὸς τὴν κάτωθεν τοὺς πόδας τοῦ ὑψηλοῦ βράχου λείχουσαν θάλασσαν. Ἀληθῶς συγκινεῖται τις ἐν τῇ αὐλῇ ἐκείνῃ πρὸ τοῦ Ἡρῴου τῆς ἐπαύλεως ἤτοι μέρους τοῦ κήπου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπό τινος τῶν υἱῶν τοῦ γέροντος παρέδρου καὶ ἄλλοτε Δημάρχου Ὕδρας ἐπὶ λίθων παντοίων σχημάτων τῇδε κάκεῖσε κειμένων ὑπὸ τὰ δένδρα ἢ πλησίον ἄνθους, εἶνε ἀναγεγραμμένα τὰ μεγάλα ὀνόματα τῶν κατὰ τὸ 1821 ἀγωνισαμένων, αἱ κυριώταται μάχαι τῶν χρόνων ἐκείνων, αἱ χρονολογίαι αὐτῶν. Εἶνε ὡραῖον ἐν σμικρῷ κενοτάφιον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, εἶνε πίναξ χρονολογικὸς τῶν μαχῶν, εἶνε, καθ' ὅλου εἰπεῖν, περίληψις ποιητικωτάτη τῶν γεγονότων τῶν χρόνων ἐκείνων βαθέως συγκινοῦσα, ἱκανῶς ἐπιβάλλουσα.

Ἐπί τινος ἄκρου τοῦ ἠρῴου τούτου ἐπὶ λίθου ἀνάκειται γεγραμμένον καὶ τὸ κήρυγμα τῶν προὐχόντων τοῦ τόπου πρὸς ὅλους τοὺς οἰκοκυραίους πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πενήτων Ἀλβανιστὶ ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ὕδρας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως ἀπαγγελόμενον τόδε :

Ὄρδιρο κὰ λαδί τὲ ρούσερε νικοκύρεε τὲ κὰ γιάπερ ντουμὲ πτωχόβετ ἤτοι Διάταξις πρὸς τὸν λαόν· νὰ καταβῶσιν οἱ οἰκοκυραῖοι νὰ δώσωσι χρήματα εἰς τοὺς πτωχούς.

Ἐκτὸς τῆς παρὰ τῷ Ἀ. Ἀ. Μιαούλῃ ἀναφερομένης πλακὸς τῆς φερούσης τὴν ἐπιγραφήν :

ΛΕΟΝΤΙΧΟΣ ΕΥΒΟΙΟΥ ΕΛΑΙΟΥΣΙΟΣ,

ὑπάρχει καὶ ἑτέρα ὁμοία ἐνεπίγραφος ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς ἀξίας λόγου οἰκίας τοῦ κυρίου Ἀνδρέου Ὀρλάνδου μετὰ ἀναγλύφου παραστάσεως καλῶς διατηρουμένης ἥδε :

ΣΤΡΑΤΟΚΛΗΣΣΤΡΑΤΟ
ΚΛΕΟΥΣΣΧΡΗΣΤΕΧΑΙΡΕ

Πάντα ὅμως ταῦτα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημείωσα, προέρχονται ἀλλαχόθεν, ὁπόθεν μετεκομίζοντο ἵνα πληρώσωσι τὴν φιλοκαλίαν τῶν νησιωτῶν τὴν ἐγνωσμένην καὶ περὶ πάντα μὲν τὰ λοιπὰ κατασκευάσματα καὶ κοσμήματα ἰδίᾳ δὲ περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀνθέων. Ἀπαντῶσι τῇ ἀληθείᾳ ἐν Ὕδρᾳ ἄνθη πολλὰ ἐκ τῶν λεπτοτέρων ἀειθαλῆ τε καὶ μὴ κοσμοῦντα πάνυ φιλοκάλως τὰς καθαράς, τὰς ὑπὸ Ὑδραϊκῆς τάξεως καὶ ἐπιμελείας ἀπαστραπτούσας νησιωτικὰς αὐλάς, εὐδοκιμοῦντα σφόδρα ὅπως καὶ ἐν Σπέτσαις καὶ θαλερώτατα διατηρούμενα ἕνεκα τῆς διὰ τοῦ ὕδατος τῶν δεξαμενῶν ἀρδεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ τῆς κόνεως ὑφ' ἧς δυσκόλως τὰ αὐτὰ εἴδη ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ διατηροῦνται. Ἡ συντήρησις αὕτη τῶν ἀνθέων ποιεῖται ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅλως ξηρὸν καὶ ἄγονον τοῦ ἐδάφους τῆς νήσου, ἀντίθεσιν ἀντιπροσωπεύουσαν τὸν φιλόπονον, τὸν ἐπίμονον χαρακτῆρα τοῦ Ὑδραίου διὰ παντὸς μέσου πειρωμένου νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ποθούμενον.

Ἡ φιλοκαλία ὅμως αὐτῶν αὕτη ἐπιδεικνυμένη καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν οἰκιῶν, καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καθωραΐσιν τῶν τοίχων αὐτῶν ὑπερπλεονάζουσα πολλάκις κατέρχεται εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον· εἰς τοῦτο δὲ πτταίουσι κυρίως γραφεῖς τινες, οἵτινες τέχνην ἐπιδεικνύμενοι ἀπετύπωσαν τὰ παραδοξότερα ἔν τισι τῶν οἰκημάτων ἀπομιμούμενοι τοιχογραφίας μεγάλων οἰκιῶν· ὡς μὴ ὀκνήσαντες ἐντὸς αἰθούσης τινὸς π. χ. ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ τοίχου, ὅπου ἡ φαντασία ἐνόμισε καλὸν ὅτι ἠδύνατο εἰκῇ νὰ παραταχθῇ ἐν μακρᾷ περὶ τὴν αἴθουσαν ζώνῃ, ἐν ᾗ οὔτε τὰ θαλάσσια λουτρὰ λησμονοῦνται οὔτε ὁ παραδοξότερος σχηματισμὸς τῶν ἀντικειμένων τοῦ τε ζωϊκοῦ καὶ φυτικοῦ βασιλείου ἀναμίξ. Εἰς ὅμοιον τεχνίτην ὀφείλεται ἡ ἐπὶ τοῦ κυριωτέρου τοίχου τῆς αἰθούσης ἀπεικόνισις δύο ὀφιοειδῶν θαλασσίων ὅμως τεράτων, ὧν τὴν ὀνομασίαν καὶ διὰ δύο ἐπιγραφῶν ὁμοίων μεγάλοις γράμμασιν ὥρισεν ὁ τεχνίτης γράψας δίς, ἔκ τε δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων :

ΑΥΤΥ ΛΕΓΕΤΕ ΣΤΡΥΝΚΑ.

Ἐὰν ἐξέλειπε τὸ εἰς ἄκρον φιλόξενον τῶν Ὑδραίων ἡ ἐν Ὕδρᾳ ξένου διαμονὴ θὰ ἦτο λίαν δυσχερὴς ἕνεκα ἐλλείψεως ἀναςῳφῆς πνευματικῆς καταλλήλου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀναγκάζεται τις ἢ νὰ περιφέρηται εἰς τὴν στενόμακρον ἀγορὰν ἡ ὁποία διὰ τοὺς ἐγχωρίους ἄφθονα παρέχει τὰ θέλγητρα, ὡς καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τὸ αὐτὸ συμβαίνει. Οὐδεμία ἄλλη ἀνακούφισις ὑπάρχει τῷ διαμένοντι ἐκεῖ ἢ ἡ ἀπὸ τῆς ἁλιείας καὶ θήρας, ἡ ἀπὸ ἐκδρομῶν τινων εἰς Βλυχόν, εἰς Ἐπισκοπήν, εἰς τὸν Προφήτη Ἠλίαν, εἰς Παλαμηδάν. Ἀΐ τῷ Βάκχῳ ὅμως σπονδαὶ ὑποκαθιστῶσι πᾶσαν ἄλλην τέρψιν παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις· προτιμῶσι τὴν ἐν ὁμίλῳ εὐθυμον περὶ τὴν *kardilar* (ἐν καὶ μόνον ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης ἀνακείμενον ποτήριον, ἐξ οὗ πίνουσι πάντες διαδοχικῶς, *ἀ λὰ κζούσα* μὲν ὅπως λέγουσιν, κατὰ ἑλληνικώτατον δ' ἔθος) συνάθροισιν καὶ αὐτοῦ τοῦ τὸ πρῶτον ἐφέτος σημειωθέντος εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ὕδρας *Καφὲ ἀμάν*, ἀποτελουμένου ἐκ δύο ἀθλίων καθ' ὅλα γυναίων ἀπειλουσῶν ἐπιδρομὴν εἰς τὰ θυλάκια τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπανερχομένων σπογγαλιέων, ἐὰν μὴ προλαμβάνων ὁ Κοσσονάκος τῆς Ὕδρας κ. Καθήκουρης ἀπήλαυε τὰς Ἐρινύας ταύτας.

Πλὴν τῶν ὀλίγων λειψάνων τοῦ ἀρχαίου βίου, ἅτινα κατελέξαμεν ἀνωτέρω ἐπιζῶσιν ἔτι ἐν Ὕδρᾳ ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος ἱκανοί, πολλοὶ τούτων ἀναξιοπαθοῦντες, ὅλοι ἄγνωστοι ἐν γωνίᾳ οὕτως ἐρριμμένοι, διότι δὲν ἔτυχον ὀνομάτων μεγάλων.

Τούτων εἷς ἐπαίτης ἀνὰ τὰς ὁδοὺς περιαγόμενος ὑπὸ παιδός, ὁ γνωστὸς μπάρμπα-Λάμπρος, θλιβερῶς διατίθησι τὸν ἀ-

κρούμενον τὰ κατ' αὐτόν, ὑπηρετήσαντα ὑπὸ τοὺς γνωστοὺς ναυτικοὺς τοῦ ἀγῶνος, λαβόντα μέρος ἐν τῇ τῶν Πατρῶν ναυμαχίᾳ, εἰσπλεύσαντα εἰς Μεσολόγγιον, ἐν πολλαῖς ἄλλαις κατὰ θάλασσαν παραστάντα μεγαλουργίαις, νῦν δὲ ῥάκη ἀναβεβλημένον, τὴν πήραν τοῦ ἐπαίτου ἀπὸ ἱμάντος ἐξηρτημένην φέροντα καὶ ἐπαιτοῦντα.... Ἐπαιτοῦντα τὸν ἄρτον, ὃν διὰ τῶν δακρύων του βρέχει. Ἐν τῇ δυστυχίᾳ αὐτοῦ, ἣν ἐπέτεινεν ἡ στέρησις γλισχροτάτου (ἐκ τριάκοντα νομίζομεν ἢ 50 δραχμῶν) ἐπιδόματος ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ἀνευρίσκει παρηγορίαν ᾠδῶν ὁ ἀτυχὴς ῥαψῳδὸς τὰ μεγάλα κατορθώματα τῆς ἐποχῆς τῶν γιγάντων ἐν ποιήμασιν, ἅτινα ἐκ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀποστηθίσας μετὰ πάθους ἐπαναλαμβάνει, ἐνθυμούμενος ὁτὲ μὲν τοῦτο, ὁτὲ δ' ἐκεῖνο τὸ κατόρθωμα τῶν νεανικῶν αὐτοῦ ἡμερῶν ὁ βεβαρημένος ὑπὸ τῶν ἐτῶν σωτὴρ ἐπαίτης. Ἂς ζῇ ὅμως καὶ οὗτος ὡς εἰς περισσότερον ἔλεγχος τῆς ἀκηδίας ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐργάτας τῶν μεγάλων ἔργων.

Ι. Χ. Δραγατσης.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Εἰσοδήματα τοῦ Βίσμαρκ.—Ὁ ἀρχικαγκελάριος τῆς Γερμανίας εἶνε ἀναντιρρήτως εἰς τῶν μείζονα περιουσίαν ἐχόντων ἐν Εὐρώπῃ.

Ἐκτὸς τῆς δωρεᾶς πρὸς αὐτόν, ὡς πρίγκιπα τοῦ αὐτοκράτορος, ἔλαβεν ὡς ἐθνικὴν δωρεάν, διὰ δημοσίας εἰσφορᾶς, περὶ τὰ πέντε ἑκατομμύρια.

Προσέτι ἀπολαμβάνει 54,000 μάρκας ὡς ἀρχικαγκελάριος τῆς αὐτοκρατορίας· 36,000 μάρκας ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Πρωσσίας· 9,000 μάρκας διὰ σύνταξιν, ὡς πρώην ὑπουργὸς τοῦ Λουξεμβούργου. Ἐν συνόλῳ ὁ Βίσμαρκ *τσιμπᾶ* 99,000 μάρκας ἢ 124,000 φρ. εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Αὐτοκρατορίας.

Βεβαίως τὸ πολιτικὸν στάδιον εἶνε ἐπικερδέστατον ὅταν ἐπιτύχῃ.

Ὁ γέλως ὡς φάρμακον.— Ὁ γέλως ὄντως εἶνε μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἔκαμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον· αὐτὸς σκορπίζει τὰ σύννεφα τῆς μελαγχολίας ἀπὸ τῶν μορφῶν, αὐτὸς δίδει ἡμερωτέραν ὄψιν εἰς τὸ πρόσωπον· ὅταν μάλιστα γελᾷ περικαλλὴς νεᾶνις, δεικνύουσα τοὺς μαργαριτώδεις ὀδόντας της, εἶνε ἐξαίσιος· ἀλλ' ὄχι μόνον εἰς τοὺς καλλιτέχνας χρησιμεύει ὁ γέλως ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἰατρούς· δὲν εἶνε μόνον στιγμὴ παραστάσεως τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἰατρικόν· καὶ ἰδοὺ ἀπόδειξις. Ἡ Ῥώμη ἦτο βεβυθισμένη ποτὲ εἰς θλῖψιν. Ὁ πάπας ἔπνεε τὰ λοίσθια. Ὁ διάδοχος τοῦ Πέτρου, ὡς διισχυρίζεται ὅτι εἶνε, εἶχεν εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του τὸν εὐνοούμενόν του πίθηκον. Ἡ παπικὴ τιάρα, τὸ ἀντικείμενον τῶν θερμοτάτων πόθων τόσων καρδιναλίων ἀπήστραπτεν ἐπὶ πορφυροῦ μανδύου τεθειμένη. Ὁ πίθηκος τὴν ἁρπάζει, θέτει αὐτὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ ἄρχεται περιπατῶν μεγαλοπρεπῶς τείνων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν τριχωτὴν δεξιάν του.

Ὁ πάπας ὑπὸ τόσου σφοδροῦ γέλωτος κατελήφθη ὥστε ἐπῆλθεν αὐτῷ εὐνοϊκὴ κρίσις καὶ ἐσώθη.

Ἄλλο παράδειγμα.

Ὁ περιώνυμος Ἔρασμος εἶχεν ἀπόσημα εἰς τὸν πνεύμονα. Ἐπιστολή τις, ἣν ἔλαβε τόσον τὸν ἔκαμε νὰ γελάσῃ, ὥστε τὸ ἀπόστημα ἐρράγη καὶ ταχεῖα ἐπῆλθεν ἡ θεραπεία.

Τότε ἔγραψε καὶ τὸ πασίγνωστον ἔργον του *Μωρίας ἐγκώμιον*.

Ὥστε, κυρίαι καὶ κύριοι, γελᾶτε, ἂν θέλετε νὰ εἶσθε καλά. Ὑπάρχουν τόσα πράγματα ἀξιογέλαστα εἰς τὸν κόσμον! τὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἡ ὑγιεινή, βλέπετε.

Θρησκευτικὰ ἱδρύματα ἐν Παρισίοις.—Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐν Παρισίοις γενομένην καταγραφὴν ἐξήχθη ὅτι ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Γαλλίας ὑπάρχουσι 63 ἐκκλησίαι, δύο ναοὶ διαμαρτυρομένων, 3 συναγωγαί, 7 πρεσβυτέρια, 3 συνοδικοὶ οἶκοι καὶ 10 ἐξαρτήματα θρησκευτικῶν οἴκων.

Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ παρεκκλήσια, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τάγματα μοναχῶν ἢ θρησκευτικὰς κοινότητας.

Ἐκ τῆς στατιστικῆς ταύτης πᾶς τις βλέπει ὅτι αἱ Ἀθῆναι σχετικῶς ἔχουσι πλείους ἐκκλησίας τῶν Παρισίων.

Ἡ ὑπὸ τῶν κοθιδρυμάτων τούτων τῶν Παρισίων κατεχομένη ἐπιφάνεια εἶνε σημαντικωτάτη.

Αἱ καθολικαὶ ἐκκλησίαι καλύπτουσιν ἔκτασιν 182,150 μέτρων, αἱ τῶν διαμαρτυρομένων 10,835 μέτρων καὶ αἱ συναγωγαὶ 5,158 μέτρα.

Τὰ ἐν Παρισίοις θρησκευτικὰ ἱδρύματα τῶν διαφόρων θρησκευμάτων ὑπολογίζονται ἔχοντα ἀξίαν ἑκατὸν εἴκοσι περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων, μὴ συνυπολογιζομένης ἐννοεῖται τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῶν οἰκοδομῶν τούτων οὐδὲ τῶν καλλιτεχνημάτων καὶ τῶν θησαυρῶν οὓς ἐγκλείουσι.

Φραγκορράπτης ἐπισκεφθεὶς τὴν πρό τινος λήξασαν Παρισινὴν καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν, ἀφ' οὗ εἶδε πάσας τὰς εἰκόνας.

—Ἐλεεινὴ ἔκθεσις ἐφέτος, ἀκούεται ψιθυρίζων.

—Διατί; τὸν ἐρωτᾷ τις.

—Δὲν βλέπεις ὅτι εἰς τὰς ἐφετεινὰς ζωγραφιὰς οὔτε ἕνα παλτὸ δὲν εἶνε καλοκαμωμένο!;

Ἐν ἐξετάσεσι τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς.

Ὁ καθηγητής. Εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ δώσετε τὸν ὁρισμὸν τοῦ ὕδατος;

Ὁ ὑποψήφιος διδάκτωρ (Σκεπτόμενος) Τὸ ὕδωρ εἶνε ὑγρὸν χρησιμεῦον πρὸς νίψιμον. (Μετά τινα παῦσιν) Μερικοὶ τὸ πίνουν κι' ὅλα.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

89. *Αἴνιγμα.*

Κινοῦμαι δίχως πόδας
δουλεύω δίχως χεῖρας.

90. *Στοιχειόγριφος.*

Ἀριθμόν τινα ἐμφαίνω
ἂν μὴ ἀποκεφαλίσῃς, ἔπος ἔξοχον σημαίνω.

91. *Στοιχειόγριφος.*

Εἶμαι εἰς τὰ λαχεῖα, εἶμαι εἰς τοὺς παππάδες
ἂν μ' ἀποκεφαλίσῃς μ' εὑρίσκεις στοὺς λογάδες.

92. *Ἀπόφθεγμα.*

Τίνος ἀπόφθεγμα εἶνε τὸ ἑξῆς:
«Οὐδέποτε δουλείη κεφαλὴ ἴθεια πέφυκεν
ἀλλ' ἀεὶ σκολιή, καὐχένα λοξὸν ἔχει».

93. *Ἱστορικὸς διάλογος.*

Μεταξύ τινων διημείφθη ὁ ἑξῆς διάλογος:
— Τοῦρκοι, Στρατηγέ, Τοῦρκοι!....
Καὶ ὁ πεπειραμένος Στρατηγὸς παρατηρῶν.
— Ὄρνια εἶνε, μπρὲ ὄρνιο!.....

94. *Τελευταῖα λέξις.*

Τίς ἀποθνήσκων ἀνεφώνησεν:
«Ἑλλάς!.... κόρη μου!....»

95. *Ἀναχαλύψεις.*

Ποία εἶνε ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀλεξιβρόχου;

96. *Πρόβλημα.*

Εἰς μίαν οἰκογένειαν ἀποτελουμένην ὑπὸ πατρός, μητρός, καὶ τριῶν τέκνων τὸ σύνολον τῆς ἡλικίας τῶν γονέων εἶνε ἴσον πρὸς τὸ τετράγωνον τοῦ ἀθροίσματος τῆς ἡλικίας τῶν τέκνων, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἔχει διπλασίαν ἡλικίαν τοῦ δευτέρου καὶ τὸ δεύτερον διπλασίαν τοῦ τρίτου. Ὁ πατὴρ εἶνε κατὰ πέντε ἔτη μεγαλείτερος τῆς μητρός. Πόσων ἐτῶν εἶνε ἕκαστος τῶν γονέων καὶ ἕκαστον τῶν τέκνων.

97. *Ὀρθογώνιον.*

. . . Υ .
. . Υ .
. Υ .
Υ .

98. *Ἀπρόοπτον.*

Ποία σκάλα δὲν ἔχει βαθμίδας;

ΛΥΣΕΙΣ

79. Καμαρωμένος-σαμαρωμένος. — 80. Χρῆμα χρῶμα.—81. Ὁ Λυκόφρων ὁ ποιήσας τὴν Ἀλεξάνδραν.—82. Βουλή-πόλεμος.—83. Ὁ Γάϊος τὸν ἀδελφόν του Τιβέριον Γράκχον.—84. Πρὸς 1 καὶ 75 % τὴν ὀκᾶν.— 85. Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ Dare avere (δοῦναι-λαβεῖν).—86. «Οἰκτείρω τοὺς ἐξαγοράζοντας τὴν διανοητικὴν εἰρήνην διὰ τοῦ διανοητικοῦ θανάτου».— 87. Τοῦ Σολωμοῦ, εἰς τὸ ποίημα πρὸς τὸν Γύρωνα.— 88. Μένει μόνον τὸ «λε ί πε ι».

Λύται τῶν τοῦ προηγουμένου φύλλου Πνευματικῶν Ἀσκήσεων.

Ἐν Ἀθήναις, Ἡ κ. Ἑλένη Κ. ἡ Κυανῆ βίβλος, ἡ δεσποινὶς Ἀκανθυλλὶς καὶ οἱ κύριοι Νικόλαος Γ. καὶ Ἀτρόμητος. Ἐν Πάτραις, ὁ Σταφιδολόγος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ Βοσπορὶς Αὔρα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν. Ἰ. Σ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· ἀναμένομεν τὰ προϊόντα. — κ. Σ. Δ. Κυδωνίας. Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν μόνον 6 Ἕλληνες ὑπάρχουν; τόσοι εἶνε . . . . ἀναμένομεν θριάμβους. Ἀναμένομεν ἀνταπόκρισεις καὶ διατριβάς. — κ. Ἰ. Κ. Τζ. Ὕδραν. Εὐχόμεθα τὰ βέλτιστα· ἀλλὰ νὰ παρευρεθῶμεν προσωπικῶς εἰς ἐξετάσεις ἀδύνατον. — κ. Γ. Α. Δ. Ἀλεξανδρόδκα. Ἀπεστάλη.

Ἐν Ἀθήναις.— Τύποις «Κορίνης».